

Integraal Huisvestingsplan

Een toekomstbestendig perspectief voor de scholen in Bergen

Opdrachtgever

Gemeente Bergen

Referentienummer

917244/20180702adr03

Samenstelling

Peter Jan Bakker

Doriene Bakker

Marieke Slits

Status

Definitief

Amsterdam, juli 2018

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Feiten & Cijfers	4
1.3	Plan van Aanpak.....	5
2	Visie op onderwijshuisvesting	6
2.1	Visie en ambitie	6
2.2	Gemeentelijke kaders.....	6
3	Inzicht en beoordeling	7
3.1	Nulmeting	7
4	Kansenkaarten op clusterniveau	13
4.1	Primair onderwijs	14
4.2	Voortgezet en Speciaal Onderwijs	19
5	Spelregels	21
5.1	Spreiding en krimp.....	21
5.2	Renovatie versus nieuwbouw	22
5.3	Duurzaamheid	23
5.4	Vertaling naar oplossingsrichtingen	23
6	Scenario's per cluster	25
6.1	Primair Onderwijs.....	25
6.2	Voorgezet Onderwijs	31
6.3	Prioritering	33
7	Financiën	35
7.1	Uitgangspunten.....	35
7.2	Investerings in duurzaamheid.....	36
7.3	Doorrekening scenario's naar investeringen	37
8	Bewegingsonderwijs	41
8.1	Vraag & Aanbod	41
8.2	Kwalitatieve beoordeling gymzalen	46
8.3	Aanbevelingen bewegingsonderwijs	46
9	Conclusies en aanbevelingen	48
9.1	Conclusies	48
9.2	Aanbevelingen.....	52

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2013 heeft ICSadviseurs samen met de gemeente Bergen en de daar actieve schoolbesturen een Huisvestingsplan ontwikkeld voor de kernen Bergen en Schoorl/Groet. Dit heeft geleid tot het reduceren van het aantal schoollocaties in Schoorl/Groet en daarmee gepaard gaande afspraken tussen de daar actieve schoolbesturen. Voor de kern Bergen is destijds inzichtelijk gemaakt dat ook daar het handhaven van alle schoollocaties niet houdbaar is gelet op de ontwikkeling van het leerlingaantal in deze kern. Dit heeft in de praktijk vooralsnog echter niet geleid tot concrete maatregelen.

De behoefte is om een toekomstbestendig plan te maken voor alle scholen in de gehele gemeente Bergen. Zowel voor het primair, speciaal, als het voortgezet onderwijs. Naast de ontwikkeling van het leerlingaantal zijn ook meer kwalitatieve vragen aan de orde, zowel ten aanzien van de functionaliteit van de onderwijsgebouwen als ontwikkelingen in het aanbod van (onderwijs)voorzieningen (passend onderwijs, integrale kind centra en dergelijke).

Het is de bedoeling om het tot stand gekomen IHP een breed gedragen visie op de onderwijshuisvesting binnen de gemeente Bergen te laten zijn. Daarin zijn trends en ontwikkelingen lokaal en landelijk thematisch meegenomen. Per thema zijn de beleidsambities uitgewerkt en vertaald naar scenario's. De scenario's zijn vervolgens financieel doorgerekend. Zo kunnen gemeente met de schoolbesturen onderbouwd keuzes maken. In dit IHP is tevens aandacht besteed aan het bewegingsonderwijs, de behoefte aan gymnastiekzalen en een eerste inventarisatie ten behoeve de kwalitatieve beoordeling van de beschikbare gymnastiekzalen. Om te komen tot dit IHP hebben de gemeente en schoolbesturen gezamenlijk een intensief traject doorlopen.

Scope van het IHP

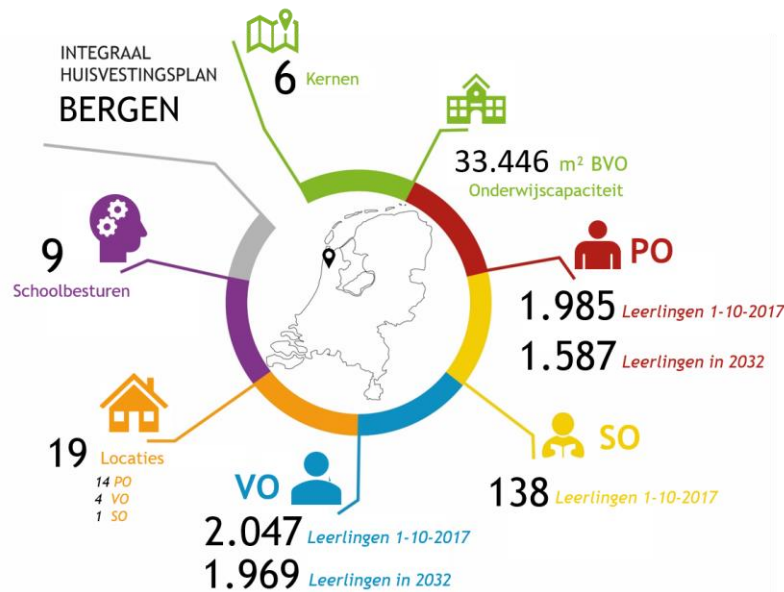
Het IHP-traject is gestart met de besturen van zowel het primair- speciaal als het voortgezet onderwijs (PO, SO en VO). Bij de start van het IHP is echter duidelijk geworden dat het speciaal onderwijs (De Ruimte) concreet bezig is met verhuisplannen. Het schoolbestuur is gedurende het proces wel betrokken geweest bij de stappen en de inventarisatie, maar er zal geen verdere uitwerking worden gegeven aan huisvestingsscenario's voor deze school.

In oktober 2017 is de Staatsvrije Boerderijschool Hooi in Bergen van start gegaan, op basis van formele goedkeuring van het ministerie van OCW. Deze school wordt vooralsnog op particuliere basis gehuisvest. In dit IHP wordt nog geen rekening gehouden met een huisvestingsscenario voor deze school.

Voor een goed begrip van en achtergrond beginnen we in dit hoofdstuk met een toelichting op de feiten en cijfers en het plan van aanpak.

1.2 Feiten & Cijfers

In totaal zijn er in de gemeente Bergen veertien onderwijsgebouwen voor het primair onderwijs (PO), vier onderwijsgebouwen voor voortgezet onderwijs (VO), een school voor speciaal onderwijs (SO) en een Europese School. De PO-scholen vallen onder vijf verschillende schoolbesturen, de VO-scholen onder drie schoolbesturen, het SO valt onder Heliomare. Het voortgezet onderwijs concentreert zich in de kern Bergen en in die kern zijn ook Heliomare (SO) en de European School Bergen gevestigd. Voor deze laatste heeft de gemeente geen zorgplicht.

Geografisch zijn de scholen te vinden in 6 kernen: Groet, Schoorl, Bergen, Egmond aan Zee, Egmond aan de Hoef en Egmond binnen, waarbij Groet en Schoorl als één deelgebied zijn beschouwd gelet op de al gerealiseerde verschuivingen.

De totale onderwijs capaciteit binnen de gemeente Bergen bedraagt 33.446 m² BVO. Hiervan is 19.987 m² BVO beschikbaar binnen het primair en het speciaal basisonderwijs. En 13.459 m² BVO is beschikbaar ten behoeve van voortgezet onderwijs.

Conform de leerlingentelling van 1-10-2017 gaan er 1.985 leerlingen naar het PO en 138 leerlingen naar het SO. Naar het VO gaan conform de leerlingentelling van 1-10-2017 2.047 leerlingen.

1.3 Plan van Aanpak

Belangrijk uitgangspunt voor het IHP is dat het een plan is van de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijk. Betrokkenheid van en draagvlak bij de schoolbesturen vormt de basis voor de aanpak. De schoolbesturen werden betrokken bij het IHP proces door een aantal gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren waarin informatie, inzichten en standpunten onderling gedeeld konden worden om zo tot een samenhangend en gedragen plan te komen.

- **Startgesprekken:** Om met de partijen een goed vertrekpunt te creëren zijn voorafgaand aan de gezamenlijke sessie met elk schoolbestuur afzonderlijk gesprekken gevoerd. Dit bood de schoolbesturen de gelegenheid om in eerste instantie vanuit de eigen positie knelpunten, kansen en aandachtspunten te benoemen. Gedurende deze gesprekken was er de mogelijkheid om het proces nader toe te lichten en verwachtingen rond het proces en de resultaten daarvan te managen.
- **Visie op (onderwijs)huisvesting:** Om uiteindelijk tot plannen te kunnen komen wordt eerst de vraag beantwoord wat de gemeente en schoolbesturen met hun huisvesting beogen. Thema's als de minimale omvang van (nieuwbouw) scholen, investeren in IKC's en het kwaliteitsniveau zijn hierbij behandeld. Alsmede werd een introductie gegeven ten aanzien van de oplossingsrichtingen.
- **Actualisatie basisinformatie:** Gelijktijdig is voor elke locatie op basis van zoveel mogelijk objectieve informatie een 'factsheet' gemaakt. Het gaat hierbij om gegevens als bouwjaar, exploitatielasten, kwaliteit, de ontwikkeling van vraag en aanbod, en het inzichtelijk maken van medegebruik en verhuur.
- **Situatieschets per cluster:** Aan de hand van de basisinformatie en het inzicht in de vooraf benoemde knelpunten en ontwikkelingen, is een situatieschets per deelgebied gemaakt in de vorm van een zogenaamde kansenkaart. Deze kansenkaart geeft de knelpunten per gebied in een visuele weergave weer. Tijdens de werksessies hebben we daarnaast stilgestaan bij actuele thema's die van invloed zijn op de oplossingsrichtingen. Onderwerpen als spreiding & krimp, duurzaamheid, renovatie & nieuwbouw en IKC-ontwikkelingen zijn besproken en hierin is een koers bepaald.
- **Scenario's:** De basisinformatie uit de factsheets, de situatieschets per cluster en de vertaling van de gezamenlijk knelpunten en ontwikkelingen naar ambities en oplossingsrichtingen vormen de input voor de scenario's. De scenario's zijn erop gericht om de geconstateerde knelpunten op te lossen en ambities te realiseren. De scenario's zijn daarnaast financieel onderbouwd.
- **Rapportage IHP:** De situatieschets per cluster, de gezamenlijke ambities, oplossingsrichtingen en de scenario's, inclusief financiële vertaling zijn vastgelegd in het voorliggende rapport. In deze rapportage is tevens voor elke schoollocatie een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting.

Gedurende het proces vormde ieder deelproduct de input voor het daaropvolgende deelproduct. Zo vormen de factsheets de input voor de kansenkaarten en de kansenkaarten vormen de basis voor de oplossingsrichtingen. De deelprojecten zijn tijdens de gezamenlijke werksessies besproken en aangescherpt.

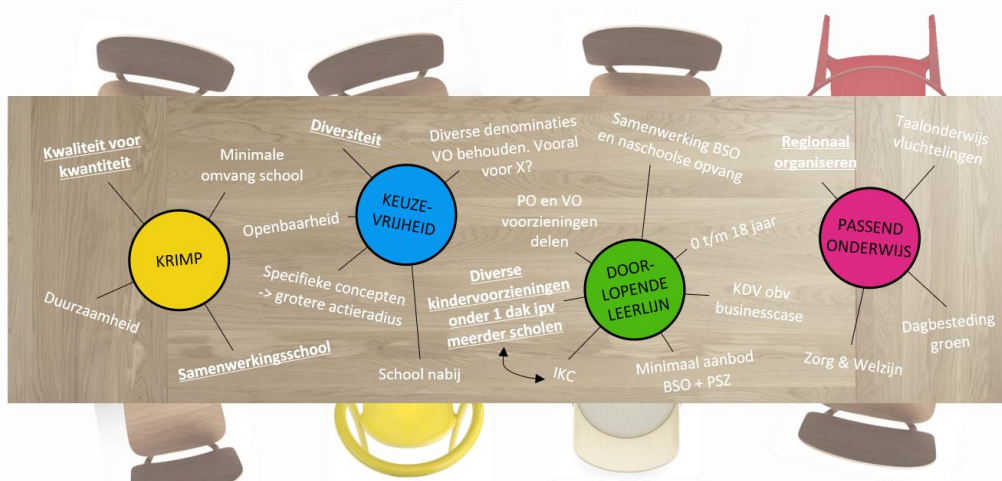
2 Visie op onderwijshuisvesting

2.1 Visie en ambitie

De basis voor dit visiedocument is ontwikkeld in gezamenlijke werksessies. De visie bestaat uit een aantal richtinggevende uitgangspunten.

Visie uitgangspunten:

1. **Kwaliteit:** De kwaliteit van het onderwijs is belangrijker dan de kwantiteit en kent zijn (on)mogelijkheden ten aanzien van de onderwijshuisvesting (één school per IKC vs. totale omvang gebouwen kleine kernen toekomst-bestendig maken).
2. **Diversiteit:** Iedere school is uniek en biedt keuzemogelijkheden aan kinderen en hun ouders. Het borgen van de keuzemogelijkheid is een belangrijk uitgangspunt bij het formuleren van scenario's.
3. **Samenwerken:** De onderwijsorganisaties geloven dat een goede samenwerking tussen onderwijs en opvang bij zal dragen aan de ontwikkeling en kracht van de leerlingen in Bergen. Ook kan een samenwerking tussen PO en VO leiden tot het delen van voorzieningen.
4. **Kind voorzieningen onder één dak:** IKC-vorming is een visie die in de gemeente Bergen ook toegepast wordt, wanneer dit volgt uit een integrale visie en onderbouwd is door een haalbare businesscase. De schoolbesturen zijn hierbij in de lead.
5. **School nabij:** Onderwijs en opvang is dichtbij huis, behalve als het een specifiek onderwijsconcept betreft.
6. **Regionaal organiseren:** Een regionale aanpak en/of blik kan mogelijkheden bieden bij het omgaan met krimp. Om er zo voor te zorgen dat er voor de leerlingen in de gemeente Bergen passend onderwijs is.

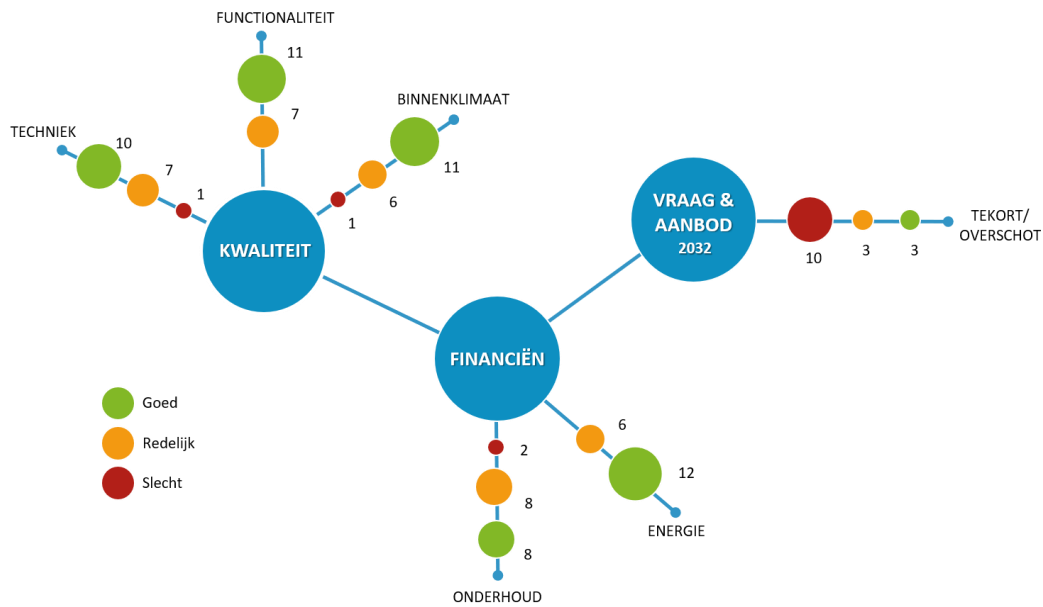

2.2 Gemeentelijke kaders

De volgende (beleids)documenten zijn eveneens belangrijke voeding geweest bij het opstellen van dit IHP:

- “Bouwplannen in Bergen planOverzicht.excl”;
- “BUCH prognoses, 2017”;
- “01.-leerlingen-vo-per-vestiging-naar-onderwijstype-2017-2018”, www.duo.nl;
- “11.-leerlingenprognoses-vo-2011-2036”, www.duo.nl;
- “leerlingenprognose basisonderwijs 2016 - 2033 gemeente Bergen”;
- “Definitief RPO Noord Kennemerland oktober 2017.pdf”;
- “Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bergen NH 2015”.

3 Inzicht en beoordeling

3.1 Nulmeting

Alle onderwijsgebouwen zijn op basis van verschillende kenmerken in kaart gebracht. Aan de hand van een vragenlijst zijn de schoolbesturen gevraagd de gebouwen te beoordelen. Van Mytyschool de Ruimte (speciaal basisonderwijs) is slechts een gedeeltelijke beoordeling ontvangen (beoordeling op energielasten en vraag & aanbod ontbreekt), en omdat er voor dit schoolgebouw geen alternatief scenario wordt ontwikkeld is deze beoordeling weggelaten. De overige achttien schoolgebouwen zijn wel geheel beoordeeld. Voor elk schoolgebouw is een zogenaamde factsheet opgesteld, waardoor op portefeuille niveau inzicht verkregen is in de staat van de gebouwen (nulmeting). Deze factsheets zijn toegevoegd aan het bijlagedocument van dit IHP. Onderstaand wordt een beschrijving gegeven van de hoofdthema's waarop de onderwijsgebouwen beoordeeld zijn. De afbeelding bovenaan de pagina maakt de beoordeling van de totale portefeuille inzichtelijk. Hierin is te zien dat de beoordeling op kwaliteit en financiën op gebouwniveau (18 locaties) is en de beoordeling op vraag en aanbod op BRIN nummer (16 scholen).

3.1.1 Kwaliteit

Binnen het thema kwaliteit wordt er onderscheid gemaakt tussen drie criteria:

- Technische staat;
- Functionele staat;
- Binnenklimaat.

Door ICSadviseurs zijn alle locaties bezocht om een globaal beeld te krijgen van de kwaliteit van de gebouwen. Vervolgens hebben de schoolbesturen, aan de hand van een vragenlijst, de eigen onderwijsgebouwen eveneens kwalitatief beoordeeld.

Technische staat

Bij ongeveer de helft van de onderwijsgebouwen is de technische kwaliteit goed te noemen. De overige acht gebouwen die matig tot slecht scoren op de technische kwaliteit betreffen voornamelijk gebouwen die ouder dan 50 jaar zijn.

Functionele staat

De functionele staat geeft aan in welke mate het gebouw het onderwijsconcept en het breder gebruik faciliteert. Bij elf van de achttien gebouwen wordt de functionele staat als goed beoordeeld. Deze gebouwen beschikken over voldoende ruimte om verschillende onderwijsvormen (klassikaal en individueel) onder te brengen. Zeven onderwijsgebouwen worden als matig beoordeeld op het gebied van functionele kwaliteit. Deze gebouwen sluiten niet geheel aan op de gewenste manier van lesgeven. Opvallend is dat de helft van de scholen die matig zijn beoordeeld gebouwen zijn in gebruik van het voorgezet onderwijs.

Binnenklimaat

Binnen het thema binnenklimaat is gevraagd naar de beleving van het warmtecomfort en de beleving van frisse lucht binnen het schoolgebouw. Over het algemeen wordt het binnenklimaat in de scholen als goed beoordeeld. Elf van de achttien onderwijslocaties worden door de schoolbesturen gezien als voldoende. Bij de overige zeven locaties is vooral de ventilatie een aandachtspunt. Deze is slecht of matig, waardoor er slecht wordt geventileerd en de temperatuur ook te wensen over laat.

3.1.2 Financiën

Het thema financiën geeft inzicht in de onderhoudslasten en de energielasten van de onderwijsgebouwen (die voor rekening van de schoolbesturen komen). Deze werkelijke kosten aan onderhoud en energie zijn vergeleken met een door ICSadviseurs opgestelde benchmark (2016), om te beoordelen hoe het gebouw 'scoort' op bovengenoemde onderdelen. Deze score betreft geen indicatie van de kwaliteit van het gebouw, enkel een inzicht in de exploitatielasten per vierkante meter. De benchmark bevat schoolgebouwen met uiteenlopende bouwjaren uit heel Nederland en is daarmee een representatieve database. Tevens is inzichtelijk gemaakt hoe de werkelijke kosten zich verhouden tot de materiele instandhoudingsvergoeding (exploitatievergoeding vanuit het Rijk) die de scholen ontvangen.

Onderhoud

De onderhoudslasten zijn in beeld gebracht op basis van de verwachte onderhoudskosten zoals opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan (MJOP). Deze bedragen zijn omgerekend naar een jaarlijks gemiddelde aan onderhoudslasten per m². Dit gemiddelde is vervolgens afgezet tegen de gemiddelde onderhoudskosten uit de benchmark opgesteld door ICSadviseurs. Voor het PO geeft de benchmark een gemiddelde van € 34,- per m² per jaar aan. Voor het VO is het gemiddelde € 25,- per m² per jaar.

Voor het PO geldt dat zeven van de veertien gebouwen jaarlijks minder dan € 24,- per m² besteden aan onderhoud. Aangezien dit substantieel lager ligt dan het landelijk gemiddelde 'scoren' deze gebouwen goed op het thema onderhoud. Bij vijf gebouwen liggen de jaarlijkse onderhoudslasten rondom het benchmark gemiddelde van € 34,- per m² per jaar. Deze gebouwen worden dan ook als redelijk beoordeeld. Onderhoudslasten hoger dan € 45,- per m² wijken dusdanig af van het gemiddelde, dat deze als slecht beoordeeld worden. Dit is in de gemeente Bergen het geval bij twee PO gebouwen.

Voor het VO geldt dat voor twee van de vier gebouwen de gemiddelde jaarlijkse onderhoudslasten lager zijn dan € 22,- per m² per jaar. Aangezien dit lager ligt dan het landelijk gemiddelde 'scoren' deze gebouwen goed op het thema onderhoud. Bij één gebouw liggen de jaarlijkse onderhoudslasten net boven het benchmark gemiddelde van € 25,- per m² per jaar. Dit gebouw wordt daarmee als redelijk beoordeeld. Eén gebouw wordt met zijn gemiddelde onderhoudslasten van € 45,- per m² per jaar beoordeeld als slecht, aangezien dit ver boven het gemiddelde ligt.

Energie

De energielasten van de onderwijsgebouwen zijn vastgesteld op basis van de meest recente jaarafrekeningen van het gas-, water- en elektraverbruik. Ook deze werkelijke jaarlijkse lasten zijn afgezet tegen de gemiddelde energielasten uit de benchmark van ICSadviseurs. De gemiddelde jaarlijkse energielasten uit de benchmark bedragen € 13,50 per m². Voor het VO wordt enkel gekeken naar het gas- en elektraverbruik.

Wanneer de jaarlijkse energielasten lager zijn dan € 12,- per m², dan 'scoort' het gebouw goed. Dit is in de gemeente Bergen het geval bij twaalf schoolgebouwen. Bij zes onderwijsgebouwen liggen de gemiddelde energielasten rond het benchmark gemiddelde van € 13,50 per m². Deze gebouwen krijgen een redelijke beoordeling.

3.1.3 Vraag & Aanbod

Binnen het thema vraag en aanbod vergelijken we de beschikbare capaciteit onderwijshuisvesting met de normatieve ruimtebehoefte. De basis voor berekening van de ruimtebehoefte zijn de leerling prognoses.

Prognoses

De gemeente Bergen laat voor het primair onderwijs periodiek prognoses opstellen door Planning Verband Groningen (PVG). De meest recente leerling prognose voor PO leerlingen dateert van eind 2017, welke als uitgangspunt wordt gehanteerd voor dit IHP. In deze prognoses zijn woningbouwontwikkelingen in de verschillende deelgebieden van de gemeente Bergen meegenomen. Voor de hele gemeente Bergen wordt in de prognose uitgegaan van een netto uitbreiding van het woningaantal van ruim 800. In bijlage 4 zijn de woningaantallen in verschillende jaren uit de prognose weergegeven.

Ten behoeve van het voortgezet onderwijs zijn geen prognoses gemaakt door PVG. Voor deze sector gaan we uit van prognoses die worden opgesteld door DUO. De meest actuele leerling prognose (DUO, oktober 2017) geeft inzicht in hoe het aantal leerlingen zich de komende jaren zal gaan ontwikkelen.

Omdat de DUO prognoses op BRIN niveau worden gemaakt, is voor het Petrus Canisius College en de Adriaan Roland Holtschool een verdeelsleutel gehanteerd (op basis van actuele tellingen) om het leerlingaantal voor de schoollocaties in Bergen te prognosticeren.

TELLING 2017 + PROGNOSE T/M 2032	2017	2022	2027	2032	VERSCHIL
PO	1.985	1.705	1.566	1.587	-20%
VO	2.047	2.031	1.902	1.969	-4%
TOTAAL	4.032	3.736	3.468	3.556	-12%

PROGNOSE PO PER CLUSTER	2017	2022	2027	2032	VERSCHIL
Bergen Oost	434	423	377	377	-13%
Bergen West	539	430	373	367	-32%
Egmond	718	588	572	583	-19%
Schoorl/Groet	294	264	244	260	-12%
TOTAAL	1.985	1.705	1.566	1.587	-20%

PROGNOSE VO PER SCHOOL	2017	2022	2027	2032	VERSCHIL
BSG	1.012	987	888	926	-8%
PCC	139	130	121	122	-12%
ARH	896	914	893	921	3%
TOTAAL	2.047	2.031	1.902	1.969	-4%

Hierin is te zien dat de leerlingaantallen in het PO tot 2032 aanzienlijk zullen dalen. De afname is het sterkst in Bergen West. Opvallend is dat de verwachte afname van het aantal leerlingen in het VO aanzienlijk minder is op basis van de DUO prognose 2017. Ook al omdat in het meest recente RPO de schoolbesturen verwachten in 2023 op een totaal leerlingaantal te zitten van ongeveer 1.918, terwijl de DUO prognose 2017 in dat jaar bijna 100 leerlingen hoger zit. Het is aannemelijk te veronderstellen dat de DUO prognose voor het VO eerder aan de hoge kant is dan aan de lage kant.

Los van de prognoses die DUO heeft opgesteld, dient rekening te worden gehouden met afspraken die door schoolbesturen en gemeente in het verleden zijn gemaakt over het te huisvesten aantal leerlingen, en de maximaal toe te kennen fysieke ruimte. De volgende afspraken zijn gemaakt:

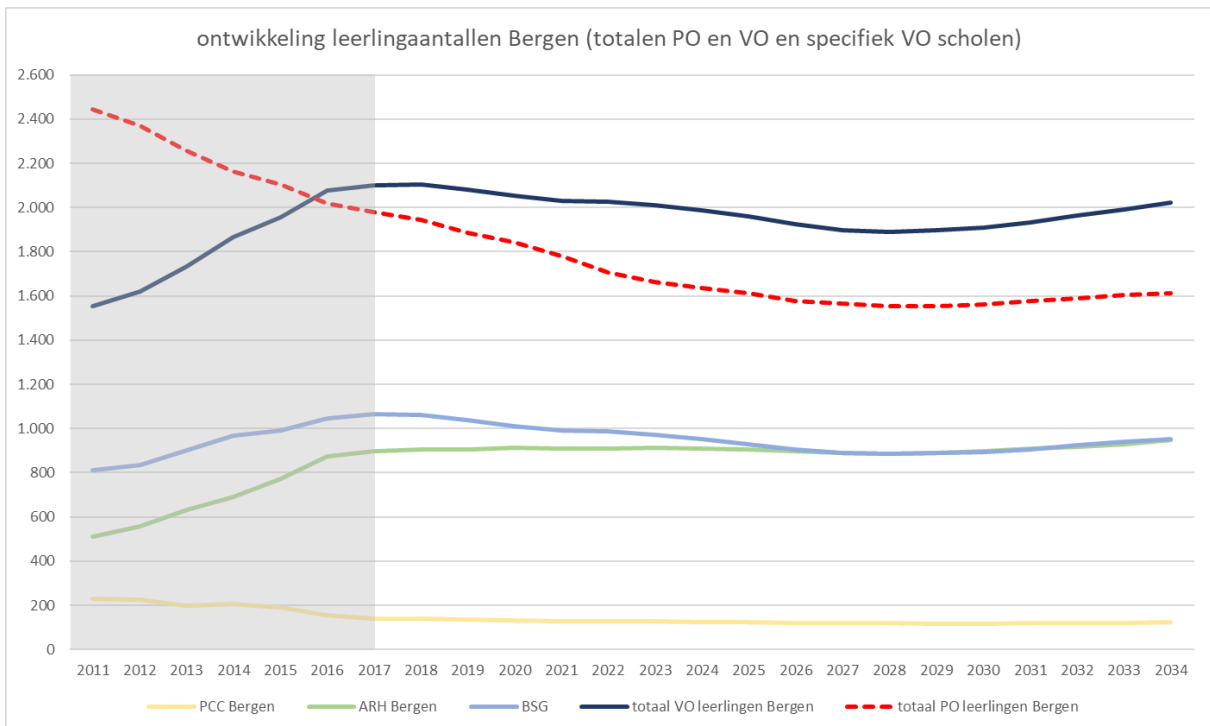
1. Adriaan Roland Holtschool: In het Raadsbesluit d.d. juni 2015 is de omvang van deze nevenvestiging met spreidingsnoodzaak aan de Loudelsweg 38 bepaald op 4.080 m². In 2017 is het gebouw uitgebreid/gerenoveerd, waardoor de totale omvang van dit gebouw nu 4.360 m² bedraagt. In hetzelfde raadsbesluit is de omvang van de dislocatie aan de Sint Adelbertuslaan 3 bepaald op 1.371 m². De school heeft, in afstemming met de gemeente, aangegeven niet meer te willen groeien. Er wordt wel een lichte krimp verwacht, de school richt zich op stabilisatie en verwacht continuïteit. De tijdelijke noodlokalen (bij het gebouw aan de Adelbertuslaan) zijn dan ook door de school zelf gerealiseerd, op basis van deze afspraken.
2. Bergense Scholen Gemeenschap: In het Einddocument Bemiddeling BSG - Buurtcomité d.d. 6 november 2003 is overeengekomen dat de BSG op haar huidige locatie 850 leerlingen kan huisvesten. "Dit komt overeen met de intentie van de BSG, gelet op de locatie en missie, om

structureel niet boven dit aantal leerlingen uit te stijgen”¹. De school heeft zelf tijdelijke noodlokalen gerealiseerd om het aantal leerlingen boven de 850 te kunnen opvangen.

	BSG	PCC	ARH	TOTAAL
Aantal leerlingen in 2032 op basis van DUO prognose	926	122	921	1.969
Aantal leerlingen op basis van afsprakenkader (van toepassing op BSG & ARH)	850	122	900	1.872
Overige leerlingen	76	0	21	97

Het verwachte totaal aantal VO leerlingen op basis van de DUO prognose bedraagt 1.969. Gelet op de bovenstaande afspraken, is op de drie locaties van ARH en BSG in totaal plek voor 1.750 leerlingen. Daarnaast geeft de prognose aan dat het PCC in 2032 naar verwachting 122 leerlingen zal hebben. Dat betekent dat op termijn 97 leerlingen buiten het afsprakenkader, van de BSG en ARH, vallen. Voor dit totaal van 97 leerlingen dient de gemeente derhalve in kwalitatief goede huisvesting te voorzien.

¹ Einddocument Bemiddeling BSG - Buurtcomité - Afspraken betreffende de grootte van de BSG op RL 34, d.d. 6 november 2003, p. 8

Capaciteit

CAPACITEIT PO	Bergen Oost	Bergen West	Egmond	Schoorl/Groet	TOTAAL
Normatieve ruimtebehoefte (m ² bvo)	2.783	3.311	4.612	2.657	13.363
Onderwijs capaciteit (m ² bvo)	3.174	3.689	6.589	2.775	16.227
Ruimteoverschot (%)	+ 12%	+ 10%	+ 30%	+ 4%	+ 14%

In de huidige situatie hebben in de gemeente Bergen dertien van de veertien PO scholen een normatief ruimteoverschot. Dit ruimteoverschot concentreert zich voornamelijk in het cluster de Egmond (30% ruimteoverschot).

Voor het VO is de situatie anders en zijn niet alleen de verwachte leerlingaantallen van toepassing, maar ook de afspraken over het aantal leerlingen en over het maximaal toe te kennen gebouwoppervlak. Onderstaand zijn twee tabellen uitgewerkt: één waarbij puur wordt gekeken naar de individuele ontwikkeling van de ruimtebehoefte, gebaseerd op de DUO prognose, afgezet tegen de opgegeven aanwezige capaciteit. De andere tabel gaat uit van de afspraken die BSG en ARH met de gemeente (en de buurt) hebben gemaakt omtrent de omvang van de scholen op de betreffende locaties. Opvallend is de verschuiving van de ruimtebehoefte wanneer het afsprakenkader als uitgangspunt wordt gehanteerd.

CAPACITEIT VO (prognose als uitgangspunt)	BSG	PCC	ARH	TOTAAL
Normatieve ruimtebehoefte onderwijs 2032 (m ² bvo)	6.563	1.304	6.095	13.962
Onderwijs capaciteit (m ² bvo), exclusief noodlokalen (BSG en ARH)	5.416	2.311	5.731	13.459
Ruimteoverschot/tekort (%)	- 21%	+ 44%	- 6%	- 4%

CAPACITEIT VO (afsprakenkader als uitgangspunt)	BSG	PCC	ARH	TOTAAL
Normatieve ruimtebehoefte onderwijs 2032 (m ² bvo)	6.563	1.304	6.095	13.962
Normatieve capaciteit (m ² bvo) obv afspraken	6.110 = 850 ll	2.311	5.969 = 900 ll	14.390
Ruimteoverschot/tekort (%)	- 7% (- 453 m ²)	+ 44% (+ 1.007 m ²)	- 2% (- 126 m ²)	+ 3% (+ 428 m ²)

In dit IHP gaan we bij aanvang van de verdere uitwerking van de scenario's uit van de ruimtebehoefte, gebaseerd op het afsprakenkader (tweede tabel).

4 Kansenkaarten op clusterniveau

Aan de hand van alle verzamelde gegevens die verwerkt zijn in de factsheets, is per cluster een knelpuntenanalyse gemaakt in de vorm van een zogenaamde kansenkaart. Doordat alle scholen voor het voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs een lokale alsmede regionale functie hebben is hiervoor één cluster voor gehanteerd. Het primair onderwijs is daarentegen geclusterd in de volgende vier deelgebieden: (1) Bergen Oost; (2) Bergen West; (3) De Egmond; (4) Schoorl/Groet.

Ieder schoolgebouw is in de kansenkaart beoordeeld op kwaliteit, financiën en vraag & aanbod, hieronder vallen de volgende aspecten:

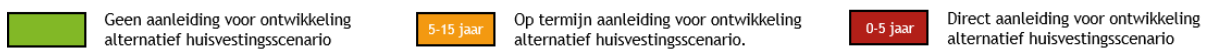
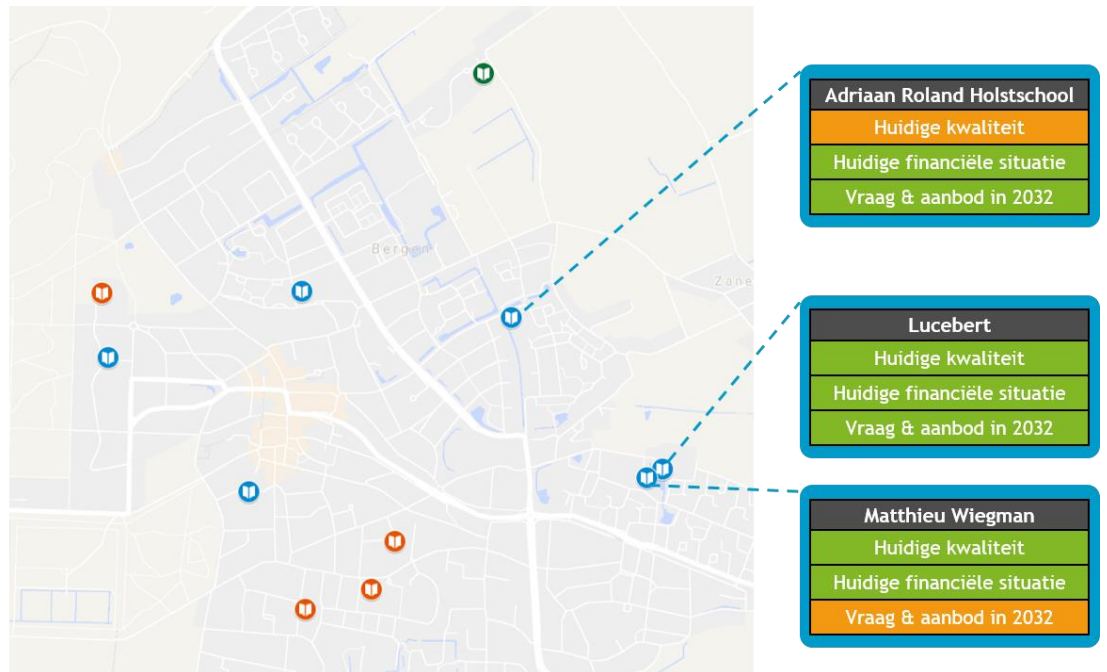
- Kwaliteit = functionele en technische staat van het gebouw ten behoeve van onderwijs en multifunctioneel gebruik, alsmede het binnenklimaat;
- Financiën = onderhouds- en energielasten in verhouding tot benchmark;
- Vraag & aanbod = toekomstige (2032) verhouding tussen beschikbare en benodigde ruimte op basis van de (vastgestelde) prognoses.

De kleuren in de kansenkaarten geven de noodzaak tot ingrijpen weer. **Groen** geeft aan dat er geen aanleiding is voor het ontwikkelen van een alternatief huisvestingsscenario. **Geel** geeft op termijn aanleiding tot het ontwikkelen van een alternatief scenario. En **rood** geeft directe aanleiding tot het ontwikkelen van een alternatief scenario.

Gemeente en schoolbesturen hebben de kansenkaarten (evenals de factsheets) gezamenlijk vastgesteld. De factsheets en kansenkaart vormen een belangrijke basis en vertrekpunt voor het later formuleren van scenario's en huisvestingsplanning in dit IHP.

4.1 Primair onderwijs

4.1.1 Bergen Oost

In Bergen Oost zijn drie PO scholen gehuisvest, te weten:

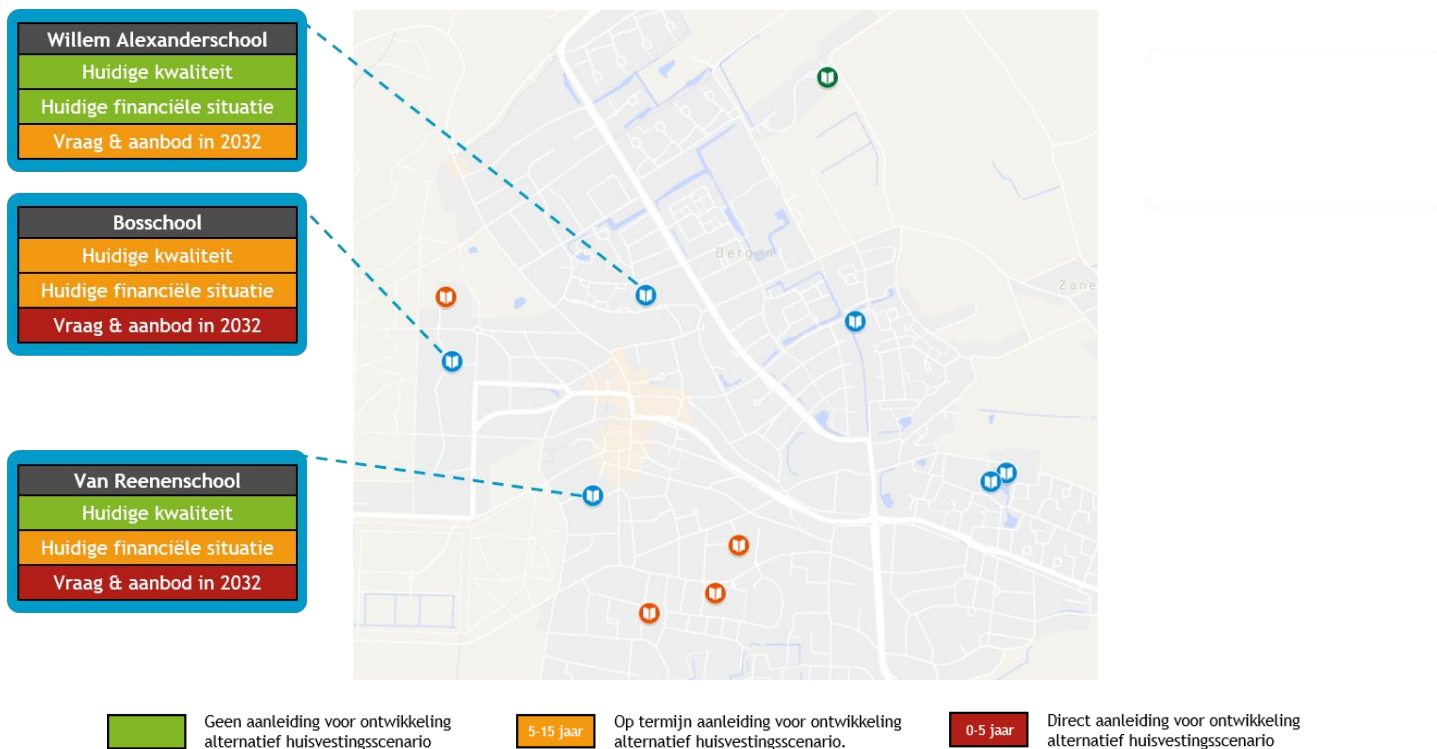
- Adriaan Roland Holstschool;
- Lucebertschool;
- Matthieu Wiegmanschool.

De Adriaan Roland Holstschool is gevestigd in een gebouw uit de jaren '70. Volgens de huidige prognoses zal het leerlingenaantal nagenoeg gelijk blijven wat tot gevolg heeft dat vraag en aanbod de komende jaren goed op elkaar afgestemd zijn. Naast het gebruik van onderwijsruimte door de school, maken ook een kinderopvang (na schooltijd) en peuteropvang (tijdens schooltijden) gebruik van onderwijsruimte. De technische staat van het gebouw geeft aanleiding om op termijn te kijken naar de noodzaak tot het verbeteren van enkele technische aspecten.

Zowel de Lucebertschool als de Matthieu Wiegmanschool staan er goed voor. De brede school, gebouwd in 2009, waarin beiden zijn gehuisvest is in eigendom van woningcorporatie Kennemerwonen. Het gebouw is goed onderhouden, waardoor de technische kwaliteit en financiële situatie goed beoordeeld zijn. Het dalende aantal leerlingen, een trend die zichtbaar is in de gehele gemeente, kan op termijn aanleiding geven tot het ontwikkelen van een alternatief scenario.

4.1.2 Bergen West

In Bergen West zijn drie PO scholen gehuisvest, te weten:

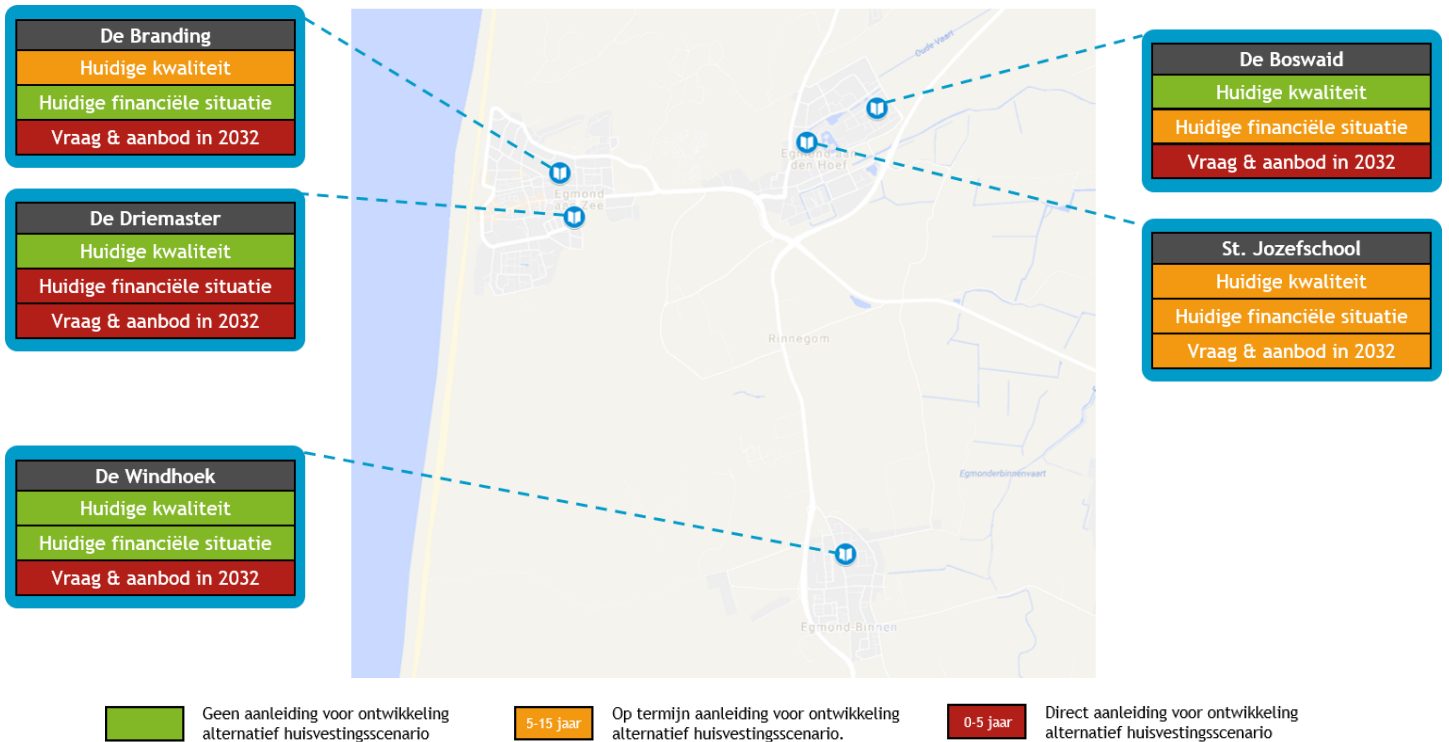
- Willem Alexanderschool;
- Bosschool;
- Van Reenenschool.

De Willem Alexanderschool is op kwaliteit en financiële situatie goed beoordeeld. De technische staat is goed en functionaliteit naar behoren. Ook de exploitatielasten per jaar zijn lager dan het landelijk gemiddelde (op basis gegevens van de ICS benchmark). De komende jaren wordt er een lichte groei verwacht in het aantal leerlingen, wat ervoor zorgt dat er mogelijk enige krapte ontstaat. Met name ook omdat er momenteel sprake is van medegebruik van de onderwijscapaciteit door peuteropvang. Dit geeft echter niet direct aanleiding tot het formuleren van een alternatief scenario en zal zover mogelijk intern worden opgelost.

De Bosschool en de Van Reenenschool krijgen beide, in de nabije toekomst, te maken met een sterke daling van het aantal leerlingen. Hierdoor zullen beide scholen te kampen hebben met leegstand. Een alternatief scenario is gezien deze leerling ontwikkeling op korte termijn nodig om zodoende, op een doordachte manier, om te gaan met de te verwachten leegstand. Daarnaast is de financiële situatie van beide scholen als matig beoordeeld en is tevens de kwaliteit van, met name, de Bosschool een aandachtspunt.

4.1.3 De Egmond

In de Egmond zijn vijf PO scholen gehuisvest, te weten:

- De Branding;
- De Driemaster;
- De Boswaid;
- St. Jozefschool;
- De Windhoek.

Deze vijf onderwijsgebouwen zorgen voor een gevarieerd palet. Drie dorpen waarin in elk van de dorpen men de komende jaren slim zal moeten omgaan met krimp en spreiding. Dalende leerlingen aantallen zal een grote stempel drukken op de beschikbare onderwijshuisvesting.

Egmond aan Zee

In Egmond aan Zee bevinden zich de Branding en de Driemaster. De Branding, een karakteristiek gebouw van bijna 100 jaar oud, wordt qua functionaliteit goed beoordeeld, maar laat met betrekking tot de technische kwaliteit en het binnenklimaat te wensen over. Financieel staat het gebouw er echter wel goed voor. Dit in tegenstelling tot de Driemaster, waarbij het gebouw goed is beoordeeld op kwaliteit, maar de exploitatielasten per jaar ver boven het landelijk gemiddelde uitkomt. Op dit moment maakt een peuteropvang gebruik van onderwijsruimte in de Branding. Voor beide scholen geldt dat het dalende leerlingenaantal op korte termijn noodzaak geeft tot het ontwikkelen van een alternatief scenario.

Egmond aan den Hoef

In Egmond aan den Hoef bevinden zich de Boswaid en de St. Jozefschool. Voor de St. Jozefschool geldt dat vooral de oudere gebouwdelen kwalitatief als matig zijn beoordeeld. Dit heeft daaropvolgend ook zijn weerslag op de exploitatielasten die vooral op het gebied van onderhoud hoog

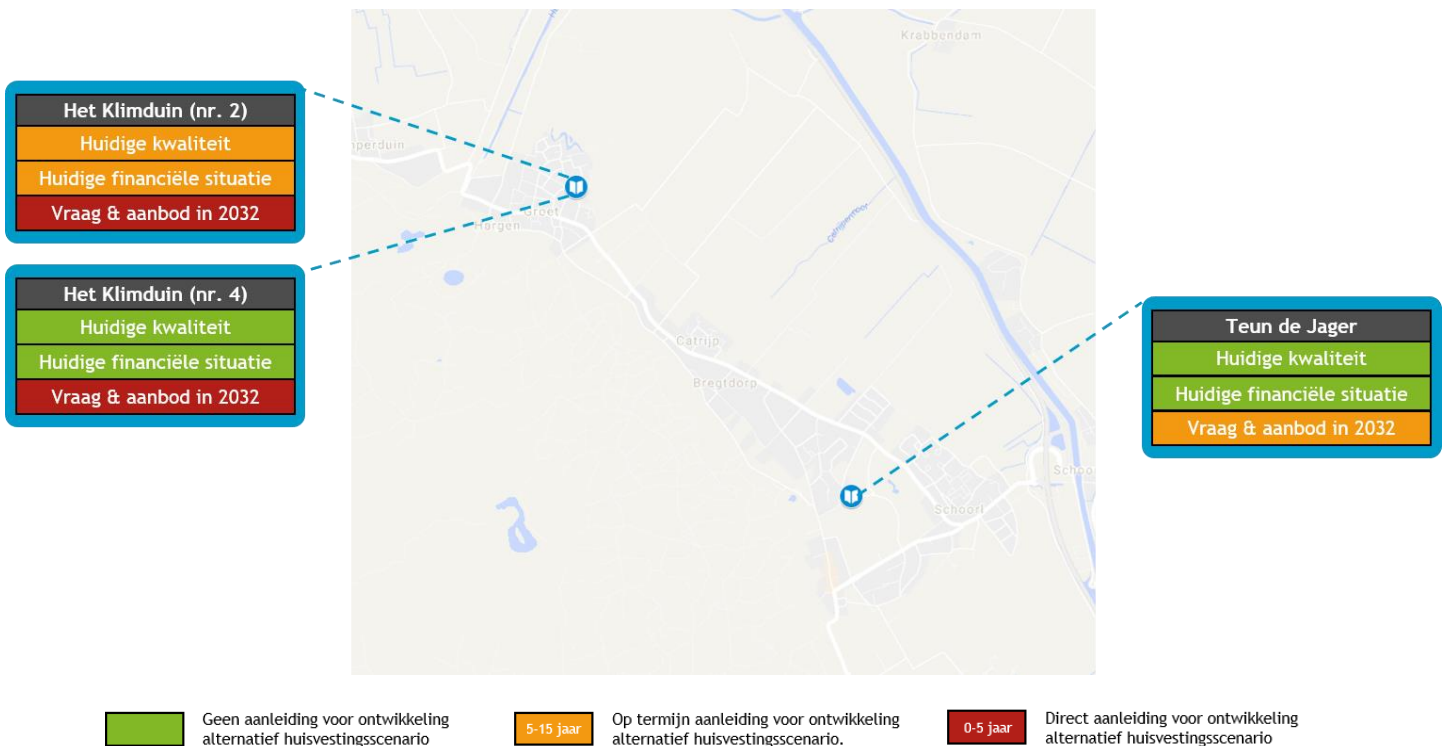
ligt. Door de verhuur van onderwijsruimte aan de kinderopvang is het gebouw grotendeels in gebruik. De Boswaid wordt daarentegen beter beoordeeld op kwaliteit en exploitatielasten, maar krijgt naar verwachting in de komende jaren te maken met een sterk dalend leerling aantal. Zover dat het aantal leerlingen onder de opheffingsnorm zou kunnen komen. Aan de hand van bovenstaande omstandigheden en ontwikkelingen ontstaat de noodzaak om op korte termijn een alternatief scenario voor Egmond aan den Hoef te ontwikkelen.

Egmond-Binnen

In Egmond-Binnen is de Windhoek op kwaliteit en financiën goed beoordeeld. Er is wel leegstand in het gebouw, maar het schoolbestuur heeft aangegeven dat dit een bewuste keuze is. De uitbreiding in 2000, waarbij twee lokalen aan de achterkant van het gebouw zijn toegevoegd, zijn vervolgens in juli 2008 weer afgestoten aan de gemeente. Een alternatief scenario is, gezien de gewenste spreiding van scholen, niet aan de orde.

4.1.4 Schoorl/Groet

In Schoorl en Groet zijn twee PO scholen gehuisvest, te weten:

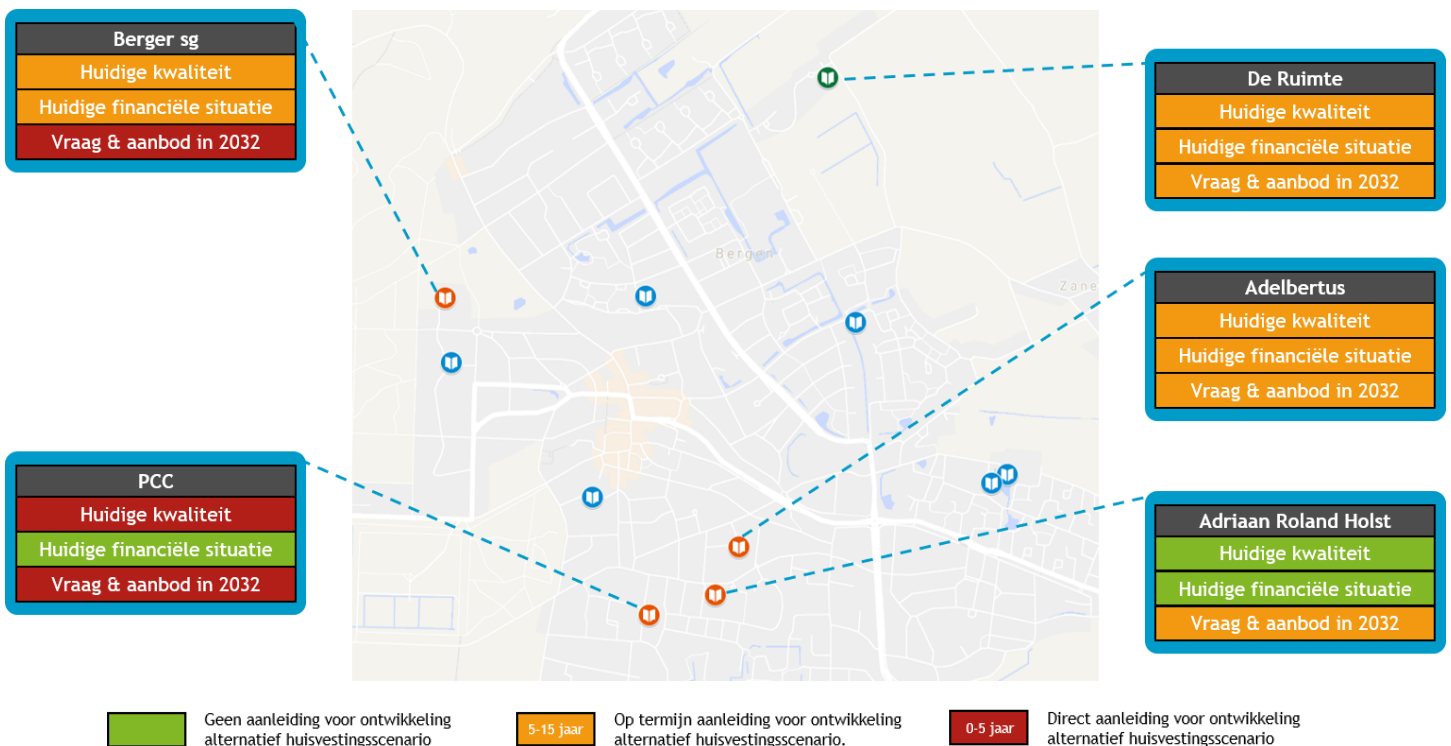
- Het Klimduin;
- Teun de Jagerschool.

Het Klimduin, gevestigd in Groet, heeft zijn onderwijsgroepen verspreid over twee schoolgebouwen. Het gebouw aan de Korhoendersweg 2 (voorheen de St. Petruschool) is op kwalitatief en financieel aspect redelijk beoordeeld. Het gebouw aan de Korhoendersweg 4 (voorheen de Groeterschool) is recentelijk verbouwd en wordt daarmee op financiële en kwaliteitsaspecten goed beoordeeld. De leegstand in beide gebouwen geeft op termijn aanleiding tot het ontwikkelen van een alternatief huisvestingsscenario. Het schoolbestuur heeft daarin de verwachting uitgesproken op termijn één van de twee gebouwen te verlaten. Er zal dan ten aanzien van de overige kind voorzieningen een oplossing gezocht moeten worden. Op dit moment maken een buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal gebruik van onderwijsruimte aan de Korhoendersweg 2.

De Teun de Jagerschool is gevestigd in Schoorl en wordt op kwaliteit en financiën goed beoordeeld. In de komende tien jaar worden geen grote investeringen verwacht qua onderhoud. Een alternatief scenario is, ook gezien de gewenste spreiding van scholen, niet aan de orde.

4.2 Voortgezet en Speciaal Onderwijs

De gemeente Bergen huisvest drie scholen voor VO en één school voor SO, te weten:

- Berger Scholengemeenschap;
- Petrus Canisius College;
- Adriaan Roland Holstschool;
- De Ruimte (SO).

Alle vier de scholen zijn gesitueerd in Bergen, maar hebben een brede regionale functie.

Voortgezet Onderwijs

Het gebouw van de Berger Scholengemeenschap (BSG) kent relatief hoge onderhoudslasten en de B-vleugel van het gebouw, in het bijzonder, wordt slecht beoordeeld qua kwaliteit. Er is daarom ook de behoefte uitgesproken voor een nieuwe B-vleugel. Qua vraag en aanbod zit de school krap. Op dit moment heeft het schoolbestuur zelf semipermanente lokalen geplaatst. Deze voorzien in het ruimtetekort dat er is. Afgesproken is dat de school 850 leerlingen kan huisvesten op de huidige locatie. De kwaliteit van (een deel van) het gebouw geeft aanleiding om op termijn een huisvestingsscenario te ontwikkelen.

Het PCC, gehuisvest in een deels karakteristiek gebouw (gebouwd uit 1919) wordt door zijn gebruikers gezien als niet meer van deze tijd. De kwaliteit van het gebouw laat te wensen over. Onder andere de ventilatie, elektriciteit, etc. zijn toe aan vervanging. De financiële beoordeling komt positiever uit dan deze in werkelijkheid is, omdat er in het huidige MJOP geen extra onderhoudsuitgaven zijn opgenomen. Verder kampt de school met aanzienlijke leegstand en zal dit naar verwachting de komende jaren zo blijven. Dit alles geeft op korte termijn aanleiding tot het ontwikkelen van een alternatief huisvestingsscenario.

De Adriaan Roland Holst is met zijn hoofdvestiging, aan de Loudelsweg 38, en zijn dependance, aan de Sint Adelbertuslaan, gehuisvest in twee karakteristieke gebouwen uit de jaren 30. De hoofdvestiging aan de Loudelsweg 38 is recentelijk uitgebreid en gerenoveerd. Daarmee is de kwaliteit van het gebouw aanzienlijk verbeterd. Er zijn echter nog enkele plannen om de beoogde duurzaamheidsambities te kunnen waarmaken. Het gebouw aan de Sint Adelbertuslaan is matig beoordeeld op de technische en functionele kwaliteit. Daarnaast zijn de kosten voor het gebruik van gas aanzienlijk hoger in vergelijking met de ICS benchmark. Binnen het thema vraag en aanbod is te zien dat normatief gezien de school te maken heeft met een ruimtetekort. De school heeft, in afstemming met de gemeente, aangegeven haar leerlingaantal te willen stabiliseren rond 900 leerlingen, passend binnen de huidige permanente huisvesting. De kwaliteit van de dislocatie aan de Sint Adelbertuslaan geeft aanleiding om op termijn een huisvestingsscenario te ontwikkelen.

Het is zaak om vraag en aanbod en de kwaliteit van de gebouwen voor het voortgezet onderwijs binnen de gemeente Bergen in samenhang te bezien en toekomstbestendig op te lossen.

De gemaakte afspraken van de BSG en de Adriaan Roland Holst met de gemeente ten aanzien van de beschikbare capaciteit op de huidige locaties geven beperkte ruimte om een groter aantal leerlingen langdurig op deze locaties te huisvesten. In de verordening wordt een bandbreedte van 10% ruimtetekort aangehouden (gedurende minimaal 15 jaar aanwezig) om te komen tot permanente uitbreiding. Gezien het afsprakenkader ten aanzien van de capaciteit op de locaties van de scholen, is er aanleiding om af te wijken van de bepaling in de verordening, in combinatie met het duurzaam en toekomstbestendig inzetten van de aanwezige onderwijscapaciteit. Het aantal leerlingen op basis van de prognoses overstijgt de beschikbare capaciteit, deze leerlingen noemen wij de 'overige leerlingen' in deze rapportage. De gekozen oplossingsrichting en de inhoudelijke afstemming tussen de schoolbesturen over de plek en de invulling van de oplossingsrichting is van invloed op de locatie waar de huisvestingscapaciteit, die noodzakelijk is voor deze leerlingen, gerealiseerd wordt.

Speciaal Onderwijs

Vanwege verhuisplannen van De Ruimte, is voor deze school geen verdere uitwerking meegenomen in dit IHP.

5 Spelregels

Naast een inventarisatie en beoordeling van schoolgebouwen zijn er binnen dit IHP een aantal spelregels geformuleerd op een drietal thema's, te weten:

- Spreiding en krimp;
- Renovatie versus nieuwbouw;
- Duurzaamheid.

Heldere afspraken en spelregels verantwoord de keuze voor een alternatief huisvestingsscenario en geeft richtlijnen voor de uitwerking van dat scenario. Gezamenlijk met de schoolbesturen zijn de spelregels per oplossingsrichting bepaald.

5.1 Spreiding en krimp

De komende jaren wordt er, volgens de prognose, binnen de PO scholen een leerlingen daling van ongeveer 20% verwacht. Ook het VO krijgt te maken met deze krimp. Dit heeft gevolgen voor het onderwijsaanbod en de huisvesting.

Zoals gezamenlijk geformuleerd in de visie op onderwijshuisvesting is de kwaliteit van het onderwijs belangrijker dan de kwantiteit. Het behouden van zoveel mogelijk keuzevrijheid voor ouders en kinderen is wat betreft de schoolbesturen het uitgangspunt. Hierbij is aandacht voor de minimale omvang van een school om de kwaliteit te kunnen borgen. In de vertaling naar de huisvesting heeft het de voorkeur om, waar mogelijk, per school diverse kind voorzieningen te clusteren. De stelregel hierin is dat de totale omvang van het aantal leerlingen per kern kan leiden tot het fysiek clusteren van de onderwijsvoorzieningen om flexibiliteit in de toekomst te garanderen. Dit IHP is verder bedoeld om, naast de kwaliteit van het onderwijs, de onderwijshuisvesting te borgen. Onderdeel is hiervan het streven naar een gezond gebouwenbestand, qua omvang passend en toekomstbestendig.

5.2 Renovatie versus nieuwbouw

In de huidige huisvestingsverordening wordt enkel gesproken over nieuwbouw of vervangende bouw (als voorziening die een schoolbestuur kan aanvragen). De noodzaak van nieuwbouw of vervangende bouw is aanwezig als:

- Op grond van een overeenkomstig NEN 2767 opgestelde bouwkundige rapportage wordt vastgesteld dat onderhoud en aanpassen niet zal leiden tot de gewenste levensduurverlening van tenminste 20 jaar;
- Dit het gevolg is van een herschikkingsoperatie;
- De te huisvesten leerlingen aanwezig zijn of kunnen worden verwacht en met de opgestelde prognoses aangetoond wordt dat deze leerlingen gedurende ten minste 15 jaar kunnen worden verwacht (bij tijdelijk gebruik moet de prognose aantonen dat de leerlingen gedurende ten minste vier jaar kunnen worden verwacht);
- Geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en;
- Het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.

Toch kan renovatie een goede oplossingsrichting zijn als alternatief voor nieuwbouw. Op 9 mei 2018 overhandigden de VNG, PO-Raad en VO-Raad een nieuw wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting aan het ministerie van Onderwijs. Eén van de drie belangrijkste wetswijzigingen die de VNG, PO-Raad en VO-Raad overhandigden heeft betrekking op renovatie. Zo wordt gesteld in het voorstel: “Uitgangspunt dat in dit advies wordt gehanteerd is dat renovatie dient te worden beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw, in te zetten als mogelijke maatregel (voorziening) aan het einde van de levensduur van een schoolgebouw. Hiermee wordt renovatie niet een extra gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar een alternatief voor (vervangende) nieuwbouw, dat reeds behoort tot de gemeentelijke zorgplicht, zoals opgenomen in de wet”. Renovatie wordt gedefinieerd als zijnde: “..een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand schoolgebouw waarmee de levensduur verlengd wordt met ten minste 25 jaar en het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het IHP (en ten minste aan vigerende eisen van het Bouwbesluit”²).

Indien de kwaliteit, financiën en vraag & aanbod geen aanleiding geven tot vervangende huisvesting, is het scenario in stand houden van toepassing. Indien de noodzaak ontstaat tot vervanging van de huisvesting zijn twee scenario’s mogelijk: (vervangende) nieuwbouw en renovatie. De stelregel om voor renovatie te kiezen is dat er sprake is van noodzaak tot (vervangende) nieuwbouw, maar renovatie een gelijkwaardig of beter alternatief biedt.

Er is sprake van renovatie als alternatief voor nieuwbouw, indien:

- Het een karakteristiek gebouw betreft, met goede uitstraling en/of ligging, waarbij vervangende nieuwbouw niet gewenst is;
- Het gebouw uit verschillende bouwdelen bestaat en bijvoorbeeld enkel een deel van het gebouw kwalitatief aangepakt dient te worden;
- Het pand nog een hoge boekwaarde heeft;
- Functionaliteit en exploitatie geen probleem vormen;
- Renovatie goedkoper is dan nieuwbouw;
- Er overeenstemming is over de realisatie van duurzaamheidsambities.

Gezien de schaarste aan grond in de gemeente Bergen zal in geval van nieuwbouw voornamelijk gekeken worden naar de mogelijkheden op de bestaande locaties, dit hangt samen met de huidige gebouwen.

² Concretisering Huisvestingsvoorstel, PO-Raad, VO-Raad en VNG (13 april 2018)

5.3 Duurzaamheid

Vanaf 1 januari 2020 moeten alle nieuwe overheidsgebouwen in Nederland bijna energie neutrale gebouwen (BENG) zijn. BENG wordt vertaald naar een EPC (energieprestatie coëfficiënt) van circa 0,2³. Deze wordt berekend aan de hand van gebouw gebonden energieprestaties. Dat betekent dat energiegebruik ten behoeve van gebruikersapparaten (smartboards, laden van ICT apparatuur, keukenfaciliteiten) niet wordt meegerekend.

Ook de gemeente Bergen heeft hoge ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid. Vanuit het coalitieakkoord (2014-2018) zet de gemeente Bergen de beleidslijn voort om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit is een verdergaande variant op BENG, namelijk ENG. Dit vertaalt zich in een EPC=0, ook weer een gebouw gebonden energieprestatie. Verder is het de ambitie dat de gemeente Bergen een circulaire economie heeft in 2050. De ambitie om energiegebruik en CO2 uitstoot van gebouwen te reduceren heeft ook effect op de exploitatieresultaten van de scholen. Bij nieuwbouw en renovatie zorgt de gemeente voor een investeringsbudget passend bij daarvoor geldende minimale kwaliteitseisen en maakt zij afspraken met de schoolbesturen over een bijdrage voor verdergaande duurzaamheidsmaatregelen.

Daar waar renovatie of nieuwbouw niet aan de orde is, is de verwachting dat schoolbesturen alsnog duurzaamheidsambities zullen nastreven. In deze gevallen zal er een actieve koppeling gemaakt worden met gepland onderhoud en de exploitatie.

5.4 Vertaling naar oplossingsrichtingen

Binnen dit IHP zijn er een viertal scenario's gedefinieerd die een oplossing moeten bieden voor de genoemde knelpunten, te weten:

- In stand houden;
- Nieuwbouw;
- Renovatie;
- Afstoten.

Gezamenlijk met de schoolbesturen en de gemeente zijn de bovengenoemde spelregels vertaald naar een uitwerking per oplossingsrichting.

5.4.1 In stand houden

Buiten de reguliere onderhoudswerkzaamheden is de ambitie uitgesproken om de gebouwen die in stand gehouden worden, te verduurzamen. Mogelijke duurzaamheidsingrepen moeten waar mogelijk afgestemd worden op het geplande groot onderhoud zoals opgenomen in de Meerjaren Onderhouds Plannen (MJOP's).

5.4.2 Nieuwbouw en renovatie

Bij aanvang van elk project dient bepaald te worden op welke manier de hoogst mogelijke kwaliteit behaald kan worden. De bekostiging van de nieuwbouw en renovatie scenario's is een verantwoordelijkheid van de gemeente en wordt gebaseerd op een nieuwbouw investering van € 2.000 per m² inclusief btw (prijspeil 2018), rekening houdend met kwaliteit bouwbesluit. In paragraaf 7.1 wordt verder op de bekostigingssystematiek ingegaan. De bekostiging van het scenario renovatie is afhankelijk van de leeftijd van het te renoveren gebouw(delen). Bij realisatie van een gekozen oplossingsrichting zal er rekening mee moeten worden gehouden dat actuele gegevens gebruikt worden. De gegeven oplossingsrichtingen en bedragen gaan uit van de huidige situatie (zowel qua prognoses als qua prijspeil voor de investeringen).

³ Ter indicatie: Bouwbesluit 2015 vereist een EPC = 0,7. Vanaf 2012 tot 2015 was dit: EPC = 1,3

Verdergaande varianten BENG, ENG of Nul-op-de-meter is qua kosten en ambitie sterk afhankelijk van de individuele situatie van de scholen. Besluitvorming hierover zal gebonden zijn aan de terugverdientijd van de aanvullende ingrepen, en het ambitieniveau dat de schoolbesturen willen en kunnen nastreven.

5.4.3 Afstoten

Bij afstoten wordt het schoolgebouw verlaten en het eigendom van de grond en de opstallen vallen terug aan de gemeente. De verantwoordelijkheid van het opheffen/afstoten van een schoollocatie ligt bij het schoolbestuur.

5.4.4 Prioritering uitvoering

De verschillende huisvestingsscenario's en het bepalen van de urgentie hiervan, zal in een onderling overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente tot stand komen. Het voorstel is om grofweg de volgende prioritering aan te houden:

Korte termijn	Periode van 0 - 5 jaar
Middellange termijn	Periode van 5 - 10 jaar
Lange termijn	Periode van 10 - 15 jaar

In dit IHP wordt binnen de prioritering een opdeling van telkens 2 jaar gehanteerd (voorbereidingstijd en realisatie) voor de realisatie van de scenario's, als vuistregel voor de financiën.

6 Scenario's per cluster

6.1 Primair Onderwijs

6.1.1 Bergen Oost

Het perspectief voor de onderwijshuisvesting in Bergen Oost is dat er geen alternatief huisvesting scenario nodig is.

Adriaan Roland Holtschool

Het gebouw is recentelijk (2013) gerenoveerd, daarmee is er geen directe noodzaak om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

- In stand houden.

Matthieu Wiegmanschool

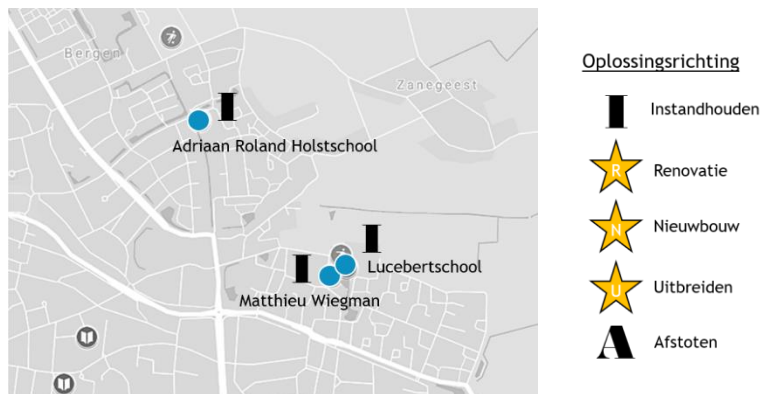
Er is geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

- In stand houden;
- Verdere afstemming met betrekking tot gebruik en onderhoud. Tussen gemeente en schoolbestuur.

Lucebertschool

Er is geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

- In stand houden;
- Verdere afstemming met betrekking tot gebruik en onderhoud. Tussen gemeente en schoolbestuur.

6.1.2 Bergen West

Per onderwijslocatie schetsen wij hier het perspectief naar aanleiding van de genoemde thema's en knelpunten.

Willem Alexanderschool

De komende jaren wordt er een lichte stijging in het aantal leerlingen verwacht, wat ervoor zorgt dat er een ruimtetekort kan ontstaan. Dit is echter minimaal en niet langdurig aanwezig (minimaal 15 jaar volgens de Verordening) en zal daarom intern opgelost worden. Hierdoor is er geen aanleiding om ingrepen voor te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

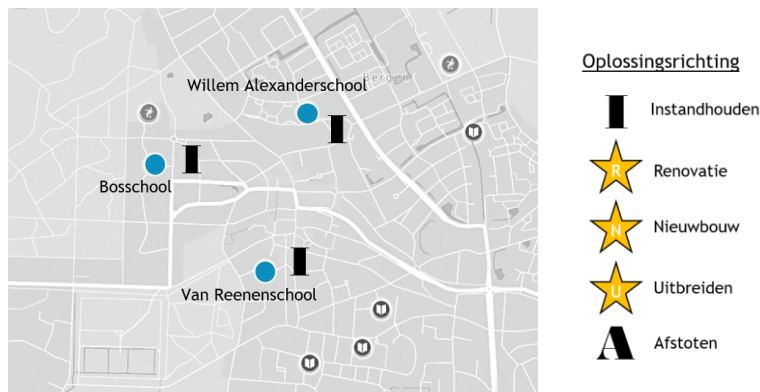
- In stand houden.

Boschool en Van Reenenschool

De Boschool en de Van Reenenschool krijgen beide naar verwachting te maken met substantiële leegstand. Daarnaast laat de technische staat en het binnenklimaat van de Boschool te wensen over. De Van Reenenschool is gehuisvest in een Rijksmonument uit 1931 en maakt het daarmee tot een interessante locatie voor onderwijs en/of biedt een potentieel tot herontwikkeling naar woningbouw. In eerste instantie zijn de schoolbesturen voornemens om op hun huidige locatie te blijven. Wanneer in de toekomst toch de behoefte ontstaat voor een alternatief huisvestingsscenario dan zal de gemeente op één plek huisvesting verzorgen. Concrete vertaling scenario huisvesting in één minimaal scenario en twee varianten maximaal scenario:

Variant 1 (minimaal scenario)

- In stand houden.

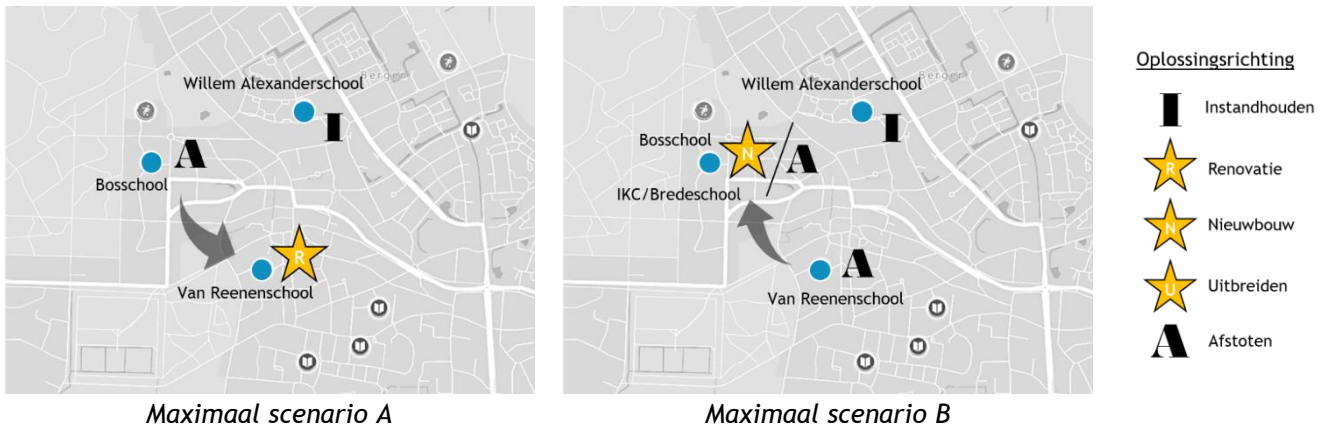
Minimaal scenario

Variant 2a (maximaal scenario)

- Renovatie en uitbreiding van het gebouw aan het Spaanschepad (Van Reenenschool), nadat uit onderzoek is gebleken dat daadwerkelijke uitvoering mogelijk is;
- Inhuizing Boschool in het gebouw aan het Spaanschepad;
- Onderzoeken behoefte aanvullende kind voorzieningen en mogelijkheden om dit hier te clusteren vanuit IKC ambitie (op dit moment maakt Stichting Forte gebruik van onderwijsruimte in de Boschool en Alles Kits van ruimte in de Van Reenenschool buiten schooltijden);
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van het afgestoten gebouw aan de Rondelaan (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

Variant 2 (maximaal scenario)

- Nieuwbouw voor de Boschool en de Van Reenenschool onder één dak;
- Locatie nog nader te bepalen. Mogelijkheid bekijken voor nieuwbouw op de locatie van de Boschool. De monumentale status van de Van Reenenschool leent zich niet voor sloop/nieuwbouw. Indien nieuwbouw niet mogelijk is op de locatie van de Boschool, beide gebouwen aan het Spaanschepad en Rondelaan afstoten, waarbij goed bekeken moet worden of elders een geschikte locatie haalbaar is;
- Onderzoeken behoefte aanvullende kind voorzieningen en mogelijkheden om dit hier te clusteren vanuit IKC ambitie (op dit moment maakt Stichting Forte gebruik van onderwijsruimte in de Boschool en Alles Kits van ruimte in de Van Reenenschool buiten schooltijden);
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van de leeg gekomen gebouwen aan het Spaanschepad en (mogelijk) de Rondelaan (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

6.1.3 De Egmond

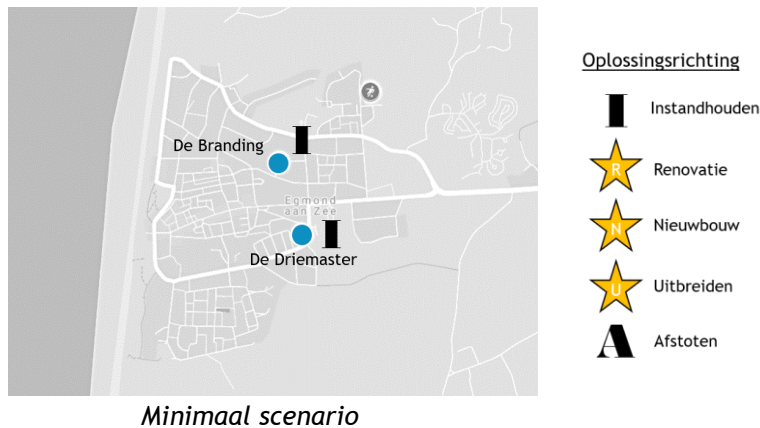
Per onderwijslocatie schetsen wij hier het volgende perspectief.

De Branding en de Driemaster

De Branding en de Driemaster krijgen beide naar verwachting te maken met leegstand. Met de geformuleerde visie dat het beter is om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs in plaats van kwantiteit, volgt hieruit dat de scenario's ofwel instandhouding betekent voor beide scholen ofwel één (nieuwe) onderwijslocatie in Egmond aan Zee. In eerste instantie zijn de schoolbesturen voornemens om op hun huidige locatie te blijven. Wanneer in de toekomst toch de behoefte ontstaat voor een alternatief huisvestingsscenario dan zal de gemeente op één plek huisvesting verzorgen. Concrete vertaling scenario huisvesting in één minimaal scenario en twee varianten maximaal scenario:

Variant 1 (minimaal scenario)

- In stand houden.

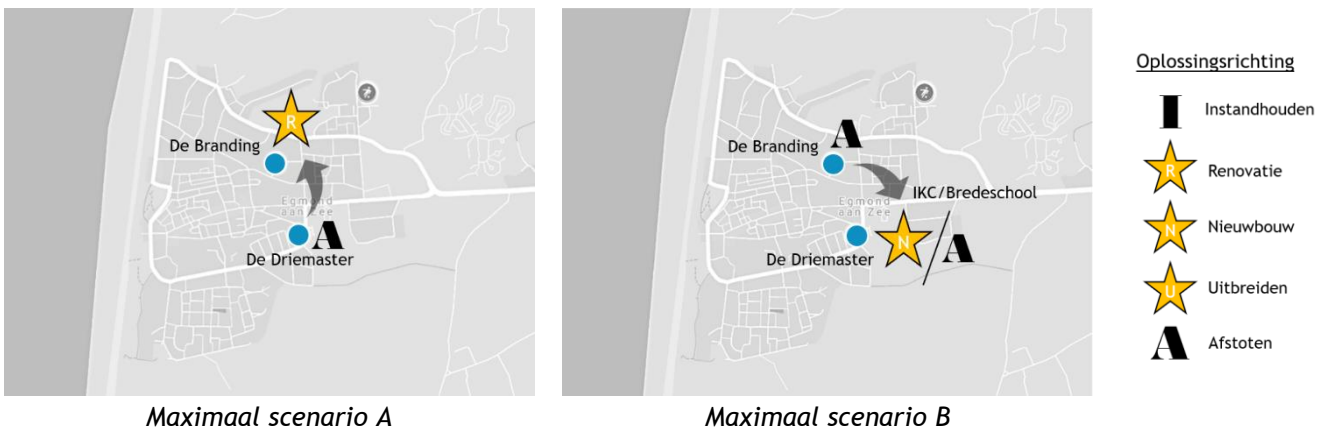
Variant 2a (maximaal scenario)

- Renovatie van het gebouw aan de Pastoor van Kleefstraat (De Branding);
- Inhuizing de Driemaster (Admiraal de Ruyterweg) in het gebouw aan de Pastoor van Kleefstraat;
- Vervangende oplossing zoeken voor de PSZ (en mogelijk BSO) die momenteel in de Branding (onderwijsruimte) en de Driemaster (overige ruimte) gevestigd is - in lijn met de IKC ambitie;
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van de leeg gekomen gebouwen aan de Admiraal de Ruyterweg (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

Variant 2b (maximaal scenario)

- Nieuwbouw (IKC) voor de Branding en de Driemaster op één plek;
- Mogelijkheid bekijken voor nieuwbouw op de locatie van de Driemaster. De karakteristieke uitstraling van het gebouw van de Branding leent zich minder goed voor sloop/nieuwbouw. Indien nieuwbouw niet mogelijk is op de locatie van de Driemaster, beide gebouwen afstoten, waarbij goed bekeken moet worden of elders een geschikte locatie haalbaar is;
- Vervangende oplossing zoeken voor de PSZ (en mogelijk BSO) die momenteel in de Branding (onderwijsruimte) en de Driemaster (overige ruimte) gevestigd is - in lijn met de IKC ambitie;
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van de leeg gekomen gebouwen aan de Pastoor van Kleefstraat en (mogelijk) de Admiraal de Ruyterweg (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

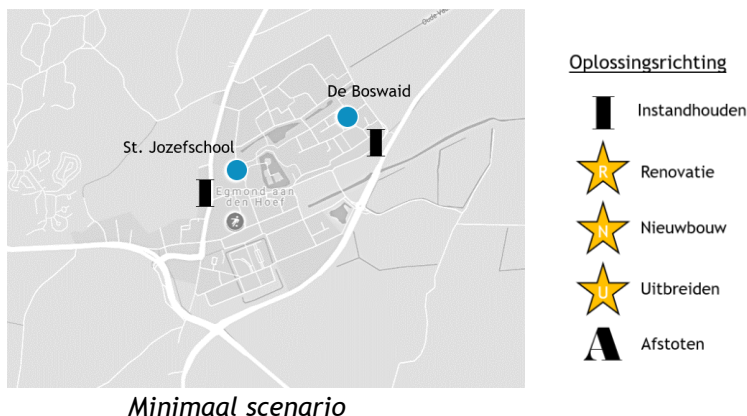

De Boswaid en de St. Jozefschool

De Boswaid heeft te maken met leegstand en naar verwachting zal dit de komende jaren toenemen. De St. Jozefschool krijgt te maken met een lichte daling van het aantal leerlingen. Daarnaast is het gebouw van de St. Jozefschool kwalitatief beoordeeld als redelijk. Het gebouw van de Boswaid wordt kwalitatief goed beoordeeld, maar met in acht name van de te verwachte leerlingendaling en de exploitatielasten leent dit gebouw zich minder goed voor renovatie en uitbreiding. In eerste instantie zijn de schoolbesturen voornemens om op hun huidige locatie te blijven. Wanneer in de toekomst toch de behoefte ontstaat voor een alternatief huisvestingsscenario dan zal de gemeente op één plek huisvesting verzorgen. Concrete vertaling scenario huisvesting in één minimaal scenario en twee varianten maximaal scenario:

Variant 1 (minimaal scenario)

- In stand houden.

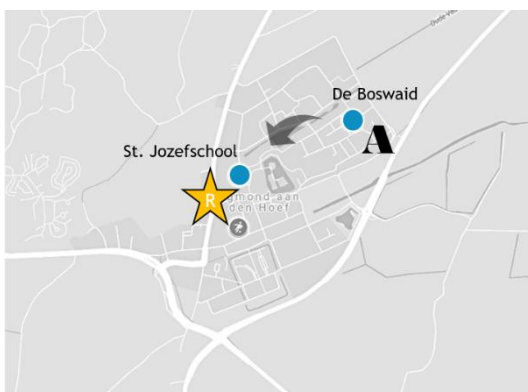

Variant 2a (maximaal scenario)

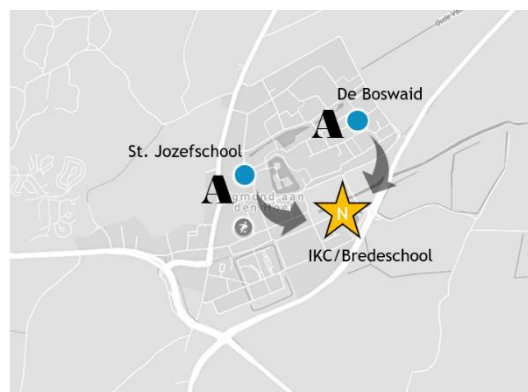
- Renovatie en uitbreiding van het gebouw aan de Prinses Marijkelaan (St. Jozefschool);
- Inhuizing de Boswaid in het gebouw aan de Prinses Marijkelaan;
- Verder onderzoek naar nieuwe oplossing huisvesting PSZ, KDV en BSO. Deze kind voorzieningen zijn nu gevestigd in het (tijdelijke) gebouw van de St. Jozefschool om de huidige leegstand van onderwijsruimte te benutten - in lijn met de IKC ambitie;
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van de leeg gekomen gebouwen aan de G. van IJselsteinlaan (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

Variant 2b (maximaal scenario)

- Nieuwbouw (IKC) voor de Boswaid en de St. Jozefschool op één plek;
- Mogelijkheid bekijken voor sloop/nieuwbouw op één van de bestaande locaties. Indien dit niet mogelijk is dan beide gebouwen afstoten, waarbij goed bekeken moet worden of elders een geschikte locatie haalbaar is;
- Verder onderzoek naar nieuwe oplossing huisvesting PSZ, KDV en BSO. Deze kind voorzieningen zijn nu gevestigd in het gebouw van de St. Jozefschool om de huidige leegstand van onderwijsruimte te benutten - in lijn met de IKC ambitie;
- Verder onderzoek naar mogelijkheden van de leeg gekomen gebouwen aan de Prinses Marijkelaan en/of de G. van IJselsteinlaan (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw of maatschappelijke voorziening).

Maximaal scenario A

Maximaal scenario B

Oplossingsrichting

- █ Instandhouden
- ★ Renovatie
- ★ Nieuwbouw
- ★ Uitbreiden
- █ Afstoten

De Windhoek

Er is geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Ondanks dat er naar verwachting een normatieve leegstand van 40 tot 45% zal zijn in de toekomst. Het aanhouden van een te groot gebouw is een bewuste keuze van het schoolbestuur. Concreet:

- In stand houden;
- Mogelijkheden clusteren kind voorzieningen in de leegstand vanuit de IKC ambitie onderzoeken (kinderopvang in aangrenzende gebouw aanwezig).

6.1.4 Schoorl/Groet

Ten aanzien van het onderwijs is in Schoorl/Groet is het perspectief toekomstbestendig en vraagt geen alternatieve scenario's. Wel zullen er vervolgesprekken zijn tussen gemeente en schoolbesturen over huisvesting op de langere termijn en het borgen van de IKC ambitie ten aanzien van de aanwezige kind voorzieningen op termijn (Forte kinderopvang en Peuterspeelzaal Het Duinpannetje maken momenteel gebruik van onderwijsruimte).

Het Klimduin

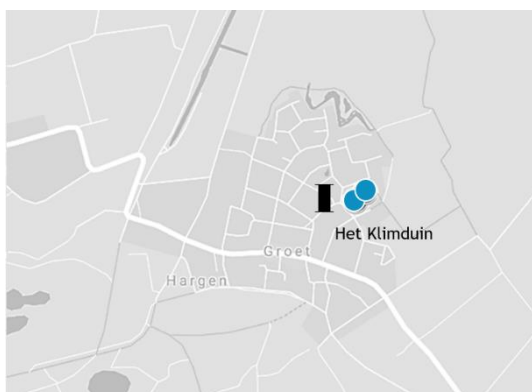
Er is geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

- In stand houden;
- Vervolgesprekken worden momenteel gevoerd om te kijken of het Klimduin beide gebouwen aan de Korhoendersweg zal aanhouden of op termijn één van de gebouwen zal verlaten. Bijvoorbeeld het gebouw aan de Korhoendersweg 4 uitbreiden ten behoeve van overige kind voorzieningen en het gebouw aan de Korhoendersweg 2 afstoten.

Teun de Jagerschool

Er is geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Concreet:

- In stand houden;
- Mogelijkheden clusteren kind voorzieningen in de leegstand vanuit de IKC ambitie onderzoeken (Forte kinderopvang maakt gebruik na schooltijden van onderwijsruimte en peuterspeelzaal Het Kwetternest maakt gebruik van overige ruimte).

6.2 Voorgezet Onderwijs

Berger Scholengemeenschap

De Berger Scholengemeenschap heeft te maken met een ruimtetekort. Op dit moment heeft het schoolbestuur er zelf voor gekozen om semipermanente lokalen te plaatsen om te kunnen voldoen aan de ruimtebehoefte. Gezien het afsprakenkader ten aanzien van de capaciteit op haar locatie en de permanente ruimtebehoefte is een integrale oplossing in combinatie met de andere VO schoollocaties gewenst. De B-vleugel van het gebouw is, in afwijking tot de overige gebouwdelen waar renovatie van toepassing is, op termijn toe aan nieuwbouw.

Petrus Canisius College

Het Petrus Canisius College heeft te maken met substantiële leegstand en de kwaliteit van het gebouw laat te wensen over. Het is echter wel deels een karakteristiek gebouw (gebouwd deel uit 1919) met een beeldbepalende functie in het dorp.

Adriaan Roland Holtschool

Met betrekking tot de locatie aan de Loudelsweg 38 is er geen aanleiding om ingrepen in te stellen in het kader van dit IHP. Het gebouw aan de Sint Adelbertuslaan daarentegen scoort minder op kwaliteit en vraagt op termijn om een oplossingsrichting. De school heeft een meerjarig ruimtetekort, wat, in verband met het afsprakenkader ten aanzien van de capaciteit op haar locaties, integraal bekeken moet worden in combinatie met de andere VO schoollocaties.

In het voortgezet onderwijs doen verschillende situaties zich voor. Elke school heeft zijn 'eigen problematiek' die opgelost moet worden. Daarnaast moeten de oplossingen voor eenieder in samenhang gevonden worden, zeker ten aanzien van de 'overige leerlingen'.

De schoolbesturen wordt gevraagd om het voorkeursscenario te onderbouwen met een gezamenlijk plan voor de huisvesting van de 'overige leerlingen'. Naar aanleiding van de specifieke afspraken ten aanzien van de locaties van de BSG en de Adriaan Roland Holst, de huidige beschikbare capaciteit en de te verwachten leerlingprognose, kunnen 2 varianten worden opgesteld voor het voortgezet onderwijs in de gemeente Bergen. Concrete vertaling scenario huisvesting in 2 varianten:

Minimaal scenario

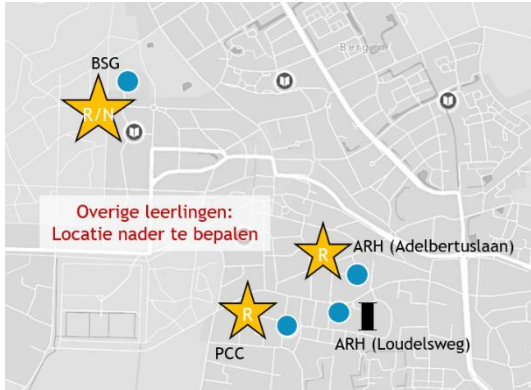
- In stand houden gebouw aan de Loudelsweg 38 van de Adriaan Roland Holtschool;
- Renovatie van het gebouw aan de Sint Adelbertuslaan van de Adriaan Roland Holtschool;
- Renovatie van het deel van het gebouw van het Petrus Canisius College wat benodigd is voor het PCC;
- Uitbreiding/nieuwbouw voor het totaal aantal 'overige leerlingen', aanwezig op basis van de prognose (optelsom alle scholen) - locatie(s) nog nader bepalen;
- Renovatie van de Berger Scholengemeenschap (vervangende nieuwbouw voor de B-vleugel, renovatie voor de overige gebouwdelen).

Maximaal scenario

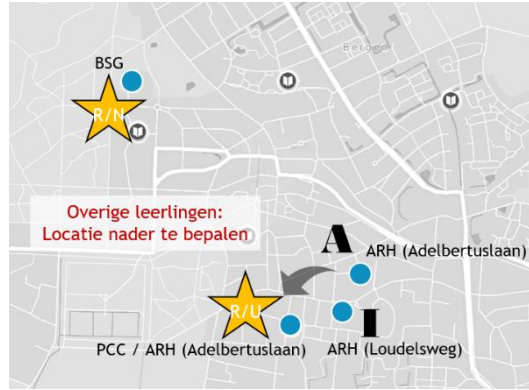
- In stand houden gebouw aan de Loudelsweg 38 van de Adriaan Roland Holtschool;
- Renovatie van het gehele gebouw van het Petrus Canisius College, ten behoeve van het PCC en de inhuizing van de Adriaan Roland Holtschool (ter vervanging van de locatie aan de Sint Adelbertuslaan);
- Uitbreiding Loudelsweg 14a (PCC) ten behoeve van ruimtebehoefte Adriaan Roland Holtschool (op basis van omvang huidige locatie aan de Sint Adelbertuslaan);
- Uitbreiding/nieuwbouw voor het totaal aantal 'overige leerlingen', aanwezig op basis van de prognose (optelsom alle scholen) - locatie(s) nog nader bepalen;
- Afstoten gebouw aan de Sint Adelbertuslaan;

- Verder onderzoek naar mogelijkheden van het gebouw aan de Sint Adelbertuslaan (sloop of herontwikkeling tot bijvoorbeeld woningbouw);
- Renovatie van de Berger Scholengemeenschap (vervangende nieuwbouw voor de B-vleugel, renovatie voor de overige gebouwdelen).

Minimaal scenario

Maximaal scenario

Olossingsrichting

- Instandhouden
- Renovatie
- Nieuwbouw
- Uitbreiden
- Afstoten

6.3 Prioritering

Voorstel realisatie scenario's:

School	Scenario	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Van Reenenschool Bosschool	Min scenario: In stand houden														
	Max scenario A: Renovatie/Uitbreiding														
	Max scenario B: Nieuwbouw														
De Branding De Driemaster	Min scenario: In stand houden														
	Max scenario A: Renovatie/Uitbreiding														
	Max scenario B: Nieuwbouw														
St. Jozefschool De Boswaid	Min scenario: In stand houden														
	Max scenario A: Renovatie/Uitbreiding														
	Max scenario B: Nieuwbouw														
Berger Scholengemeenschap	Scenario: Renovatie														
Petrus Canisius College Adriaan Roland Holtschool	Min scenario: Renovatie gebouw PCC & Renovatie Adelbertus														
	Max scenario: Renovatie/Uitbreiding gebouw PCC														
Overige leerlingen	Renovatie / Uitbreiding (Nieuwbouw)														

PO scholen.

1. In het cluster Bergen West (Van Reenenschool en Bosschool) is er op basis van kwaliteit en financiën voor de Van Reenenschool niet direct aanleiding tot een snelle aanpassing. Het gebouw is grondig gerenoveerd in 2004. De technische staat en het binnenklimaat van de Bosschool geven echter wel aanleiding tot aanpassingen van de huisvesting op korte termijn. Ook hebben beide scholen te maken met grote leegstand. Deze stabiliseert naar verwachting pas in 2023, daarom zijn de maximale scenario's van deze scholen in 2023 op de tijdlijn gezet, wanneer het aantal leerlingen is gestabiliseerd.
2. De maximale scenario's voor de kern Egmond aan den Hoef (St. Jozefschool en Boswaid) staan gepland op de middellange termijn. Beide scholen hebben leegstand, maar de St. Jozefschool is eigenlijk nog heel stabiel op het moment (de leegstand is opgevuld met kinderopvang) en de kwaliteit is redelijk. Daarnaast is de kwaliteit van de Boswaid voldoende voor de komende jaren. Er is dan bij de Boswaid wel sprake van aanzienlijke leegstand (zo'n 50%), maar hier kan ook op een bewuste manier mee omgegaan worden. Misschien door tijdelijk plek te bieden aan andere functies.
3. In de kern Egmond aan Zee (De Branding en de Driemaster) krijgen beide scholen op termijn, op basis van de prognose, te maken met aanzienlijke leegstand (30% en 50%). De kwaliteit van de Driemaster is wel goed, maar er staan op korte termijn enige grote onderhoudsingrepen op de planning. De Branding is ook toe aan een verbetering van technische staat en binnenklimaat. De komende jaren zal het aantal leerlingen naar verwachting nog sterk afnemen met een verwachte normatieve ruimtebehoefte van 1.200 m² per school in 2032.

VO scholen.

1. PCC heeft de hoogste prioriteit. De kwaliteit van het gebouw is ronduit slecht (slechtste beoordeling van alle scholen in Bergen) en er is grote leegstand (zo'n 40%), die geschikt wordt gemaakt om de totale toekomstbestendige onderwijshuisvestingscapaciteit voor alle scholen te realiseren binnen de bestaande aanwezige capaciteit. Als voor het maximaal scenario wordt gekozen dan moet de ARH (locatie Adelbertuslaan) gelijk meegenomen worden en is er ook uitbreiding van deze locatie noodzakelijk.
2. De BSG heeft na het PCC prioriteit. De kwaliteit van bouwdeel B laat te wensen over en de huidige capaciteit voldoet niet aan de huidige en toekomstige normatieve ruimtebehoefte. Daarom is de BSG op de korte/middellange termijn geplaatst. De renovatie betreft een integrale renovatie van het gehele gebouw, om de lappendeken in één keer in zijn geheel naar hetzelfde niveau te tillen.
3. De locatie van de ARH aan de Sint Adelbertuslaan heeft de minste prioriteit, deze wordt redelijk beoordeeld. Het gebouw aan de Loudelsweg 38 is net gerenoveerd. Ook de exploitatielasten zijn niet veel hoger dan gemiddeld.

De voorgestelde planning spreekt over jaren waarin realisatie plaatsvindt. In het jaar voorafgaand hieraan worden aanvragen ingediend.

7 Financiën

In het vorige hoofdstuk is per cluster beschreven wat de oplossingsrichtingen zijn per locatie, om de geconstateerde knelpunten op te kunnen lossen. Om een goede en integrale afweging te kunnen maken, zijn in dit hoofdstuk de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt. In paragraaf 7.1 en 7.2 zijn de uitgangspunten en aan de hand van deze uitgangspunten zijn in paragraaf 7.3 vervolgens de investeringskosten per scenario weergegeven.

7.1 Uitgangspunten

Ten behoeve van nieuwbouwinvesteringen is in de gemeentelijke huisvestingsverordening een normvergoeding opgenomen. De gemeente Bergen volgt hierbij de VNG, die een zogenoemd normbudget (VNG-norm) hanteert. Deze norm gaat uit van een vaste voet en een bedrag per m² BVO en is gebaseerd op het aantal leerlingen. Door de toepassing van een vaste voet is een investeringsbudget per m² BVO afhankelijk van de omvang van een project. De VNG heeft zeer recent gemeenten geadviseerd de normvergoeding met 40% te verhogen, als reactie op prijsontwikkeling in de markt. Op dit moment bedraagt de VNG-norm voor het voortgezet onderwijs met een omvang van 850 leerlingen ongeveer € 1.600 per m² BVO (prijspeil 2018) en voor het primair onderwijs met omvang van 180 leerlingen rond de € 2.000 per m² BVO (prijspeil 2018). Of deze verhoging toereikend is en blijft voor het realiseren van de minimale kwaliteit voor PO en VO is de vraag. Op basis van recente referenties in de markt kunnen we stellen dat het hier berekende normbedrag voor VO op dit moment in elk geval al ontoereikend is om aan de minimale kwaliteitseisen gesteld in het Bouwbesluit (2015) te voldoen.

In het Bouwbesluit 2015 zijn diverse kwaliteitseisen opgenomen die vergelijkbaar zijn met Frisse Scholen klasse B, zowel op het terrein van frisse scholen als op het terrein van duurzaamheid. Door de verhoogde bouweisen en de sterk aangetrokken bouwmarkt is de normvergoeding dan ook ontoereikend geworden. Een investeringskosten budget van € 2.000 per m² BVO is op dit moment passend en realistisch voor het realiseren van niveau Bouwbesluit, zowel voor PO als voor VO. Het voorstel is om in dit IHP het bovengenoemde bedrag te hanteren als uitgangspunt (richtlijn) voor nieuwbouw en referentiekader voor investeringen in renovaties. Indien de gemeente Bergen hiervoor kiest maakt zij een bewuste keuze voor het hanteren van hogere investeringskosten per m² BVO en draagt hiermee zorg voor kwalitatief goede, toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Met de in hoofdstuk 5 voorgestelde oplossingsrichting renovatie wijkt de gemeente ook af van de huidige verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Indien de gemeente besluit deze oplossingsrichting op te nemen is het mogelijk om verschillende scenario's in ogenschouw te nemen als dit ten goede komt aan de kwaliteit van de onderwijshuisvesting. Dit is als volgt vertaald naar bijdragen:

Type ingreep	Verantwoordelijkheid	Leeftijd gebouw(deel)	Budget
In stand houden	Schoolbestuur	-	Onderhoud / Energie
Nieuwbouw	Gemeente	> 40 jaar	Norm + Bouwbesluit
Renovatie	Gemeente Schoolbestuur	> 40 jaar	70% Norm + Bouwbesluit
		20 - 40 jaar	50 - 70% Norm + Bouwbesluit
		10 - 20 jaar	30 - 50% Norm + Bouwbesluit
		< 10 jaar	10 - 30% Norm + Bouwbesluit
Afstoten	Schoolbestuur	-	-

Bij renovatie wordt een percentage van het normbedrag + bouwbesluit gehanteerd afhankelijk van de leeftijd van het te renoveren bouwdeel. Indien het te renoveren gebouw bestaat uit bouwdeelen uit verschillende perioden wordt per periode het desbetreffende percentage gehanteerd om de totale investeringskosten voor renovatie te berekenen⁴. Renovatie is een integrale aanpak voor het gehele gebouw, daarom zijn alle gebouwdelen meegenomen in de berekening van het renovatiescenario. Daarmee wordt ook de beoogde ingreep gelijkgesteld aan nieuwbouw en is de termijn van levensduurverlenging gelijk aan 40 jaar.

Voorbeeld: Renovatie en uitbreiding (t.b.v. inhuizing Bosschool) Van Reenschool

Bouwjaar	1931	1997	2004	Uitbreiding	
m ²	935	149	348	84	1.516
€ / m ² als % BB obv bouwjaar	€ 1.400	€ 1.020	€ 760	€ 2.000	
Totaal Bouwbesluit	€ 1.309.000	€ 151.980	€ 264.480	€ 168.000	€ 1.893.460
+ BENG	€ 140.250	€ 22.350	€ 52.200	€ 12.600	€ 227.400
TOTAAL					€ 2.120.860

Uitsluitingen

Kosten en baten die niet zijn meegenomen in de berekeningen:

- Investeringskosten voor (vervangende) huisvesting voor gymzalen, PSZ, BSO en KDV;
- (gekapitaliseerde) huuropbrengsten voor PSZ, BSO en KDV;
- Mogelijke kosten voor het slopen van vrijvallende locaties;
- Aankopen van grond;
- Aanpassing aan de openbare ruimten;
- Mogelijke opbrengsten uit de verkoop of herontwikkeling van vrijvallende locaties;
- Afschrijvingen huidige boekwaarde in geval van nieuwbouw;
- Mogelijke kosten voor tijdelijke huisvesting;
- Contextuele factoren / locatie gebonden kosten.

7.2 Investerings in duurzaamheid

Zoals aangegeven wordt primair uitgegaan van investeringen waarmee kan worden voldaan aan de huidige kwaliteitseisen (conform bouwbesluit). De kwaliteitseisen blijven echter in ontwikkeling: vanaf 1 januari 2020 moeten alle nieuwe overheidsgebouwen in Nederland bijna energie neutrale gebouwen (BENG) zijn. Op dit moment dient rekening te worden gehouden met een extra investering van ongeveer € 150 per m² BVO (bovenop de genoemde € 2.000 per m² BVO) om aan die eis te kunnen voldoen.

Naast de energieprestaties zal in het bouwbesluit per 2020 duurzaamheid ook aan materiaalprestaties en de milieudruk daarvan worden beoordeeld. De energie- en materiaalprestaties zullen naar verwachting op basis van één gezamenlijk gewogen waarde beoordeeld gaan worden, maar welke minimale waarde daarvoor wordt vastgesteld is nog niet bepaald. Dat maakt het voor nu niet mogelijk om aan te geven wat het effect op de investeringskosten en de exploitatielasten zal zijn.

BENG wordt vertaald naar een EPC (energieprestatie coëfficiënt) van circa 0,2⁵. Deze wordt berekend aan de hand van gebouw gebonden energieprestaties. Dat betekent dat energiegebruik ten behoeve van gebruikersapparaten (smartboards, laden van ICT apparatuur, keukenfaciliteiten) niet wordt meegerekend. Een verdergaande variant van BENG is ENG: een volledig energieneutraal gebouw. Dit vertaalt zich in een EPC=0, ook weer een gebouw gebonden energieprestatie.

⁴ De huidige financiële berekening is gebaseerd op een bijdrage per bouwdeel indien de uitvoering in 2018 zou plaatsvinden.

⁵ Ter indicatie: Bouwbesluit 2015 vereist een EPC = 0,7. Vanaf 2012 tot 2015 was dit: EPC = 1,3

In de praktijk betekent (B)ENG derhalve niet dat de onderwijsinstellingen geen energierekening meer hebben. Er zal alsnog sprake zijn van energielasten als gevolg van het gebruik van (niet gebouw gebonden) apparaten. Indien ook het gebruikers gerelateerde energieverbruik wordt meegerekend en de totale energielasten tot € 0 gereduceerd moet worden, dan spreken we van “0-op-de-meter”. De meerkosten van deze ambitie zijn sterk afhankelijk van de individuele situatie van scholen en de terugverdientijd van de ingreep.

Zeker bij renovatieprojecten is het erg afhankelijk van de situatie welk ambitieniveau redelijkerwijs kan worden gerealiseerd. Per project zal moeten worden onderzocht wat het meest optimale resultaat is. Voor dit IHP wordt er van uitgegaan dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is tussen gemeente en schoolbesturen bij het hanteren van hogere duurzaamheidsambities dan Bouwbesluit:

- Wanneer er sprake is van vervangende nieuwbouw of renovatie wordt gekeken welke bijdrage het schoolbestuur kan leveren vanuit (verwachte) exploitatievoordelen. Uitgangspunt is dat de bijdrage is gestoeld op reële terugverdientijden, waarbij zowel naar energielasten als naar onderhoudslasten wordt gekeken. Ook de gemeente kan worden aangesproken op een extra bijdrage bovenop het basisbedrag voor Bouwbesluit;
- Voor de ambitie “ENG” of “nul-op-de-meter” is een aanvullende bijdrage van het schoolbestuur ten opzichte van de “BENG” ambitie gerechtvaardigd, omdat dit ook het niet-gebouw gebonden verbruik omvat. Ook hier is het van belang om niet alleen te kijken naar het effect op de energielasten maar ook op de onderhoudslasten. Het referentiekader daarbij is in principe de materiële instandhoudingsvergoeding die de schoolbesturen ontvangen vanuit het rijk;
- Wanneer er sprake is van instandhouding is het aan de schoolbesturen om een ambitie niveau te formuleren. Een investering van het schoolbestuur ten opzichte van de gestelde ambitie kan bijvoorbeeld gerechtvaardigd worden wanneer dit ook het niet-gebouw gebonden verbruik omvat. Ook hier is het van belang om niet alleen te kijken naar het effect op de energielasten maar ook op de onderhoudslasten, met de materiële instandhoudingsvergoeding als referentiekader.

7.3 Doorrekening scenario's naar investeringen

Om een bandbreedte van de investeringen inzichtelijk te maken, is gebruik gemaakt van een minimale en een maximale variant. In de minimale variant zijn alle renovatie scenario's opgenomen voor de scholen waar twee oplossingsrichtingen mogelijk zijn. In de maximale variant zijn de nieuwbouwscenario's van deze scholen opgenomen. Dit resulteert in een investeringsopgave voor de minimale variant van € 14,4 miljoen (inclusief € 1,4 miljoen investering voor kwaliteitsniveau BENG) en voor de maximale variant van € 24,5 miljoen (inclusief € 2,1 miljoen investering voor kwaliteitsniveau BENG). Een belangrijke notitie, bij het lezen van de tabellen, is dat er in de berekeningen wordt uitgegaan van de huidige leeftijd van de gebouwdelen. Bij uitvoering op termijn kan de noodzaak ontstaan om de berekening bij te stellen. Waarbij in de afstemming ook rekening wordt gehouden met de op dat moment geldende marktconforme prijs per m² BVO en een geactualiseerde leerlingprognose.

Voor elk van de scenario's is het echter van belang dat ook rekening wordt gehouden met bepaalde bijkomende kosten of mogelijke inkomsten, naast de berekende investeringskosten. Voor elk van de scenario's is een indicatie gegeven van deze bijkomende kostencomponenten.

MINIMALE VARIANT PO				Prijnspeil 2018 (incl. btw)
Schoollocatie	Oplossingsrichting	Uitvoering	Investeringsbasis	BENG
Van Reenenschool	In stand houden	n.v.t	€ -	Om duurzaamheidsambities na te streven kan een actieve koppeling worden gemaakt met gepland onderhoud en de exploitatie.
Boschool				
De Branding	In stand houden	n.v.t	€ -	
De Driemaster				
De Boswaid	In stand houden	n.v.t	€ -	
St. Jozefschool				
TOTAAL PO			€ -	€ -

MAXIMALE VARIANT PO - A				Prijnspeil 2018 (incl. btw)
Schoollocatie	Oplossingsrichting	Uitvoering	Investeringsbasis	BENG
Van Reenenschool	Renovatie, uitbreiding en inhuizing	2023-2024	€ 1.890.000	€ 228.000
Boschool				
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Vrijval locatie Boschool: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling) 				
De Branding	Renovatie en inhuizing	2031-2032	€ 1.350.000	€ 180.000
De Driemaster				
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Vrijval locatie De Driemaster: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling) Afweging renovatie en inhuizing op korte of langere termijn: inzet tijdelijke huisvesting versus noodzakelijke onderhoudskosten tot moment van verlaten locatie De Driemaster Op beide locaties is thans peuteropvang aanwezig (al dan niet in onderwijsruimte). Voor het nieuwe scenario dient een integrale oplossing te worden gevonden voor passend aanbod peuteropvang. Hier is nog geen rekening mee gehouden in het scenario. 				
De Boswaid	Renovatie, uitbreiding en inhuizing	2025-2026	€ 2.430.000	€ 248.000
St. Jozefschool				
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> Vrijval locatie De Boswaid: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling) Momenteel kinderopvang gehuisvest in onderwijsruimte van de St. Jozefschool. Voor het nieuwe scenario dient een integrale oplossing te worden gevonden voor passend aanbod opvang. Hier is nog geen rekening mee gehouden in het scenario. 				
TOTAAL PO			€ 5.670.000	€ 656.000

MAXIMALE VARIANT PO - B				Prijspeil 2018 (incl. btw)
Schoollocatie	Oplossingsrichting	Uitvoering	Investering basis	BENG
Van Reenenschool Bosschool	Nieuwbouw (IKC) onder één dak	2023-2024	€ 3.030.000	€ 228.000
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i> <ul style="list-style-type: none"> Vrijval 1 van de huidige locaties, of beide locaties: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling). Bij afstoten beide locaties is er sprake van aankoop grond en mogelijk sprake van aanpassingskosten t.b.v. openbare ruimte. 				
De Branding De Driemaster	Nieuwbouw (IKC) onder één dak	2031-2032	€ 2.400.000	€ 180.000
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i> <ul style="list-style-type: none"> Vrijval locatie De Branding, of beide locaties: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling). Bij afstoten beide locaties is er sprake van aankoop grond en mogelijk sprake van aanpassingskosten t.b.v. openbare ruimte. Afweging nieuwbouw en inhuizing op korte of langere termijn: inzet tijdelijke huisvesting versus noodzakelijke onderhoudskosten tot moment van verlaten locatie(s) Op beide locaties is thans peuteropvang aanwezig (al dan niet in onderwijsruimte). Voor het nieuwe scenario dient een integrale oplossing te worden gevonden voor passend aanbod peuteropvang. Hier is nog geen rekening mee gehouden in het scenario. 				
De Boswaid St. Jozefschool	Nieuwbouw (IKC) onder één dak	2025-2026	€ 3.310.000	€ 248.000
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i> <ul style="list-style-type: none"> Vrijval 1 van de huidige locaties, of beide locaties: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling). Bij afstoten beide locaties is er sprake van aankoop grond en mogelijk sprake van aanpassingskosten t.b.v. openbare ruimte Momenteel kinderopvang gehuisvest in onderwijsruimte van de St. Jozefschool. Voor het nieuwe scenario dient een integrale oplossing te worden gevonden voor passend aanbod opvang. Hier is nog geen rekening mee gehouden in het scenario. 				
TOTAAL PO			€ 8.740.000	€ 656.000

MINIMALE VARIANT VO				Prijspeil 2018 (incl. btw)	
Schoollocatie	Oplossingsrichting	Uitvoering	Investeringsbasis	BENG	
Adriaan Roland Holtschool (Adelbertuslaan)	Renovatie	2028-2029	€ 1.920.000	€ 206.000	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke huisvesting - mogelijk in gebouw PCC - wel in onderlinge afstemming 					
Berger Scholengemeenschap	Renovatie	2022-2023	€ 8.030.000	€ 917.000	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke huisvesting - mogelijk in gebouw PCC - wel in onderlinge afstemming 					
Petrus Canisius College	Renovatie	2020-2021	€ 1.830.000	€ 195.000	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke huisvesting - mogelijk in gebouw PCC - wel in onderlinge afstemming Vrijval gedeelte van het gebouw: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling) Mogelijk combineren met renovatie van gymzaal. 					
Overige leerlingen	Renovatie 600 m ²	n.t.b.	€ 1.200.000	€ 90.000	
TOTAAL VO			€ 12.980.000	€ 1.408.000	

MAXIMALE VARIANT VO				Prijspeil 2018 (incl. btw)	
Schoollocatie	Oplossingsrichting	Uitvoering	Investeringsbasis	BENG	
Adriaan Roland Holtschool (Adelbertuslaan)	Afstoten	2020-2021	€ -	€ -	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Vrijval locatie: afboeking restboekwaarde versus verkoopwaarde (dan wel sloop/herontwikkeling). 					
Berger Scholengemeenschap	Renovatie	2022-2023	€ 8.030.000	€ 917.000	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke huisvesting - mogelijk in gebouw PCC/ARH (Adelbertuslaan) - wel in onderlinge afstemming 					
Petrus Canisius College	Renovatie, inhuizing ARH en uitbreiding	2020-2021	€ 4.440.000	€ 437.000	
<i>Overige (financiële) componenten waarmee rekening gehouden dient te worden:</i>					
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke huisvesting - mogelijk in gebouw ARH (Adelbertuslaan) en overmaat gebouw PCC (faseren) - wel in onderlinge afstemming Gymzaal: afboeking restboekwaarde en sloop-/herontwikkelkosten gymzaal. Investeringskosten voor vervangende accommodatie bewegingsonderwijs incl. aankoop grond en mogelijk aanpassingskosten t.b.v. openbare ruimte. 					
Overige leerlingen	Uitbreiding 600 m ² (nieuwbouw)	n.t.b.	€ 1.200.000	€ 90.000	
TOTAAL VO			€ 13.670.000	€ 1.444.000	

8 Bewegingsonderwijs

Om inzicht te krijgen in het gebruik en de kwaliteit van de gymzalen en sporthallen is per gymzaal/sporthal een factsheets gemaakt (zie bijlage). Het inzicht in gebruik en kwaliteit heeft een aantal doeleinden:

- Constateren of er voldoende ruimte is voor bewegingsonderwijs, nu en in de toekomst;
- Constateren of de kwaliteit van de gymzalen/sporthallen volstaat, nu en in de toekomst.

De gymzalen/sporthallen worden niet alleen gebruikt voor het bewegingsonderwijs, aan de randen van de dag, 's avonds en in het weekend gebruiken sportverenigingen deze zalen ook. Bij de scenariovorming is ook, op basis van de beschikbare gegevens ten aanzien van het gebruik door sportverenigingen, gekeken naar vraag en aanbod aan het einde van de middag, avonden en weekenden.

8.1 Vraag & Aanbod

In deze paragraaf analyseren we het gebruik van de gymnastiekvoorzieningen door het onderwijs (PO en VO) binnen de gemeente Bergen. SO school De Ruimte beschikt over een eigen gymzaal die niet door andere scholen wordt gebruikt. Omdat in het IHP er van wordt uitgegaan dat De Ruimte zal verhuizen buiten Bergen, laten we deze voorziening in de analyse buiten beschouwing. Sportaccommodatie De Beeck (kern Bergen) is recent door brand buiten gebruik gesteld, waardoor tijdelijke verschuivingen hebben plaatsgevonden in het gebruik van gymnastiekvoorzieningen. De gemeente werkt aan plannen om een vervangende sportaccommodatie voor de Beeck te realiseren. Een van de uitwijkmogelijkheden waar gebruik van wordt gemaakt nadat De Beeck is afgebrand, is een sporthal (Europahal) die onderdeel is van het onderwijscomplex van de Europese School in de kern Bergen. De Europese School laat dit gebruik slechts tijdelijk toe. Omdat de Europese School geen school is waar de gemeente verantwoordelijkheid voor draagt is ook deze voorziening verder buiten beschouwing gelaten in de analyse. In Egmond tenslotte werkt de gemeente aan de realisatie van een nieuwe sportaccommodatie die sportcomplex De Watertoren zal vervangen.

Bezetting gymnastiekvoorzieningen

Kern	Sportvoorzieningen	Capaciteit in uren	Huidige situatie	% Bezetting	Prognose 2032	% Bezetting
Bergen	Zakedijkje	26	23	88%	13,5	52%
	Gymzaal Hoogervorst	26	26,5	102%	15	58%
	<i>De Beeck/vervanging</i>	<i>Afgebrand</i>	-	-	<i>45*</i>	<i>ntb*</i>
	Gymzaal BSG	80	76	95%	70	88%
	Gymzaal PCC	40	32	80%	40	100%
Egmond aan den Hoef	Hanswijk	26	16,5	63%	11,5	44%
Egmond aan Zee	Watertoren sporthal	40	37,5	94%	0	0%
	Watertoren gymzaal	26	18	69%	7,5	29%
Egmond-Binnen	De Schulp	26	14	54%	6	23%
Groet	Gruttoweg	26	14	54%	4,5	17%
Schoorl	Bovenweg	26	12	46%	6	23%
TOTAAL		342	269,5	79%	219	Ntb*

* Omdat nog geen zicht is op de aard en configuratie van de nieuw te realiseren sportaccommodatie ter vervanging van De Beeck (1 of meer zaaldelen), is nog niet concreet aan te geven wat de bezetting is.

In voorgaande tabel is de bezetting van de diverse gymnastiekvoorzieningen in de gemeente per kern weergegeven. De capaciteit en het gebruik van de gymnastiekvoorzieningen is berekend in het aantal klokuren. Als maatstaf voor de capaciteit wordt voor het PO 26 klokuren per week gehanteerd en voor het VO 40 klokuren per week per zaaldeel. Het huidige gebruik is afgeleid van de beschikbare gymroosters. De leerling prognoses zijn gehanteerd om het toekomstige **normatieve** gebruik te berekenen. Opgemerkt dient te worden dat het werkelijk gebruik afwijkt van het normatief berekend gebruik: bepaalde scholen bieden meer gymnastiekuren dan het normatieve minimum.

De totale capaciteit van de gymnastiekvoorzieningen, die nu in de gemeente Bergen beschikbaar zijn, bedraagt 342 klokuren. Daarbij onderscheid makend tussen voorzieningen die specifiek voor PO en specifiek voor VO aan te wijzen zijn. De PO en VO scholen gezamenlijk gebruiken in totaal bijna 270 klokuren (79%). Per kern laten de bezettingscijfers echter aanzienlijke verschillen zien, waardoor niet zondermeer kan worden geconcludeerd dat het aantal voorzieningen voldoende is.

Gebruik Gymnastiekvoorzieningen

In de volgende tabel gaan we dieper in op het gebruik van de gymnastiekvoorzieningen per school:

Kern	School	Sportvoorziening	Rooster	Normatief	Vershil rooster/norm	Prognose	Vershil prognose/huidig
Bergen Oost	Matthieu Wiegman	Zakedijkje	8	7,5	0,5	3	-4,5
	OBS Lucebert	Zakedijkje	6	4,5	1,5	3	-1,5
	Adriaan Roland Holstschool	Zakedijkje	7	9	-2	7,5	-1,5
	<i>De Ruimte</i>	<i>Gymzaal de Ruimte</i>			0		0
Bergen West	Willem Alexanderschool	Zakedijkje / Gymzaal Hoogervorst	7	6	1	6	0
	OBS van Reenenschool	Gymzaal Hoogervorst	14	6	8	4,5	-1,5
	Boschool	Gymzaal Hoogervorst	7,5	6	1,5	4,5	-1,5
	BSG (VO) max 850 ll	Gymzaal BSG	76	76	0	70	-6
	PCC + overige ll (VO)	Gymzaal PCC	23	16	7	14	-2
	ARH (VO) max 900 ll	Gymzaal PCC / Sporthal Watertoren / EU School	9 / 37,5 / 8	71	-16,5	71	0
Egmond aan den Hoef	OBS de Boswaid	Hanswijk	5	4	1	4	0
	RKBS St. Jozefschool	Hanswijk	11,5	7,5	4	7,5	0
Egmond aan Zee	OBS de Driemaster	Gymzaal Watertoren	6	4,5	1,5	3	-1,5
	De Branding	Gymzaal Watertoren	12	6	6	4,5	-1,5
Egmond-Binnen	De Windhoek	De Schulp	14	6	8	6	0
Groet	KBS het Klimduin	Gruttoweg	14	4,5	9,5	4,5	0
Schoorl	OBS Teun de Jager	Bovenweg	12	7,5	4,5	6	-1,5
TOTAAL			277,5	242	35,5	219	-23

In de tabel zijn de werkelijke roosteruren van de scholen in de verschillende gymnastiekvoorzieningen weergegeven en afgezet tegen de normatieve klokuren die de gemeente minimaal dient te faciliteren. Opvallend is de in negatief afwijkende uren van ARH (VO), waarschijnlijk een tijdelijk gevolg van het wegvallen van sportaccommodatie De Beeck. Een aantal andere scholen (PO en VO) wijkt in positieve zin behoorlijk af van het minimum genormeerd aantal uren. Deze scholen bieden derhalve fors meer gymnastiekonderwijs aan dan genormeerd. Naast de huidige situatie is tevens de normatieve situatie in 2032 weergegeven. Op basis van de verwachte ontwikkeling van het leerlingaantal in de verschillende kernen van Bergen is berekend (op basis van de huidige minimum normering) dat het aantal klokuren gymnastiekonderwijs met 23 uren zal afnemen.

Om te beoordelen of er voldoende capaciteit gymnastiekvoorzieningen aanwezig zijn in de gemeente is niet alleen de totale behoefte (normatief of werkelijk) en de beschikbare capaciteit van belang. Wij onderscheiden nog de volgende aspecten die een rol spelen.

Ontwikkelingen bewegingsonderwijs

Al jaren wordt geroepen dat het minimum aantal uren bewegingsonderwijs verhoogd zou moeten worden. Tot nu toe heeft dat niet geleid tot aanpassing van de minimum normen die worden gehanteerd en die gemeenten veelal als uitgangspunt in haar verordening hanteren, zo ook gemeente Bergen. In de praktijk zien we echter dat steeds meer scholen er al zelf voor kiezen om meer gymnastiekonderwijs te bieden dan het minimum. Of dat betekent dat er ook meer capaciteit gymnastiekzalen nodig is, is daarmee niet per definitie gezegd. Er zijn immers ook andere mogelijkheden om invulling te geven aan bewegingsonderwijs (denk daarbij aan zwemmen of buitensporten). Het is evenwel aan te bevelen om rekening te houden met ruimere behoefte aan gymnastiekcapaciteit dan strikt de norm.

Roosterruimte

De capaciteit van een gymnastiekruimte (PO 26 uur, VO 40 uur per week) is afgeleid van de 'bedrijfstitijden' van scholen. Hoe meer scholen gebruik maken van dezelfde gymnastiekzaal, hoe groter de uitdaging om de capaciteit zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Het is dan ook aan te bevelen om ook enigszins rekening te houden met zogenaamd roosterverlies bij gebruik van voorzieningen door meerdere scholen.

Gebruik verenigingen en derden

In principe is elke PO gymnastiekruimte ook geschikt voor VO, hoewel de sportinventaris wel op onderdelen afwijkt. Dat betekent in feite dat elke gymnastiekruimte een capaciteit heeft van 40 uur per week. Het is echter vanuit de roosters van de (PO) gymnastiekruimten gebleken dat deze ruimten behoorlijk intensief gebruikt worden door derden na de schooltijden van het PO. Wil je deze ruimten inzetten voor gebruik door VO, dan betekent dat derhalve dat andere gebruikers op die tijden moeten wijken. Wij gaan er voornamelijk van uit dat er onderscheid blijft tussen sportvoorzieningen voor PO en voor VO.

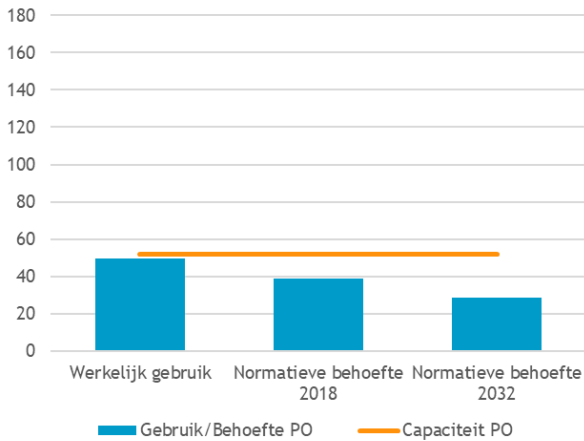
Bereikbaarheid voorzieningen

Elke school wil het liefst zijn eigen gymnastiekvoorziening in of aan de school. Dat is veilig en levert geen tijdverlies op door reisbewegingen. In veel gevallen is een gymnastiekvoorziening echter losgekoppeld van schoollocaties en maakt deze onderdeel uit van brede (binnen)sportvoorzieningen. De afstand van een school tot een gymnastiekvoorziening is echter wel begrensd: hemelsbreed 1 km voor PO en 2 km voor VO. Wanneer de afstand deze limiet overschrijdt maakt een school aanspraak op (vergoeding voor) leerlingenvervoer.

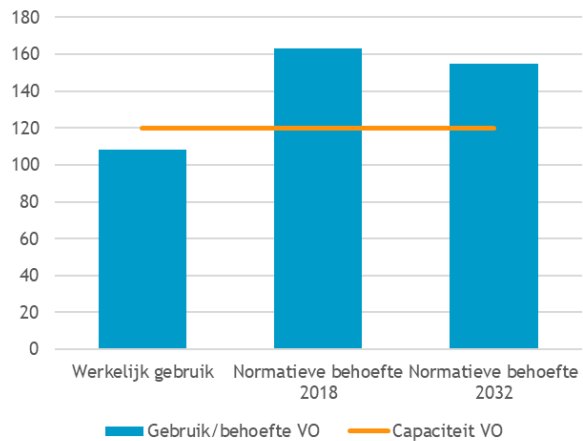

8.1.1 Bergen

In de kern Bergen zijn op dit moment vijf gymnastiekvoorzieningen beschikbaar voor het PO en VO onderwijs. SO school, de Ruimte, heeft zijn eigen in pandige gymzaal en wordt hier buiten beschouwing gelaten. Ook de sportaccommodatie bij de Europese School maakt geen onderdeel van de hier beschouwde capaciteit. Het Zakedijkje en gymzaal Hoogervorst zijn in gebruik door PO scholen. VO school de Berger Scholengemeenschap beschikt over 2 gymnastiekzalen op eigen terrein en het Petrus Canisius College over 1 gymzaal. Zoals aangegeven is door brand sportaccommodatie de Beeck buiten bedrijf gesteld en werkt de gemeente aan een vervangende accommodatie.

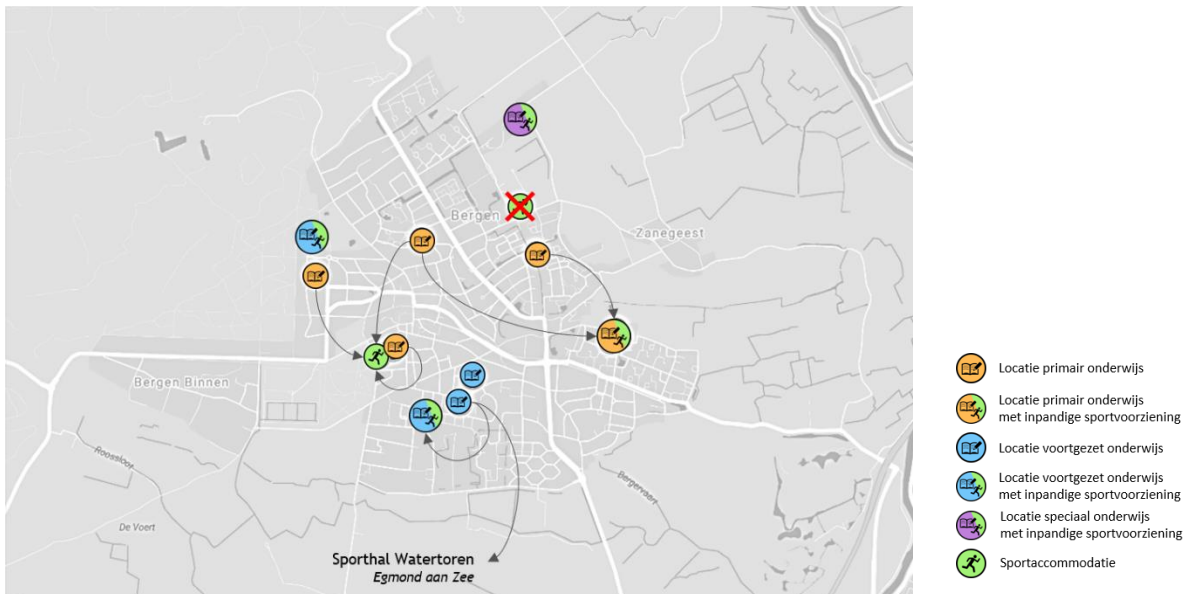

Figuur 8.1: Bergen - Behoefte bewegingsonderwijs PO in verhouding tot de huidige capaciteit

Figuur 8.2: Bergen - Behoefte bewegingsonderwijs VO in verhouding tot de huidige capaciteit

De totale capaciteit gymnastiekvoorzieningen in de kern Bergen bedraagt 172 klokuren, onderscheid makend naar PO en VO voorzieningen. De gymzalen voor PO worden bijna maximaal benut: 50 van de 52 uur zijn ingeroosterd. Ook de gymzalen voor VO kennen een hoge bezetting: 108 uur van de 120 beschikbare uren zijn wekelijks ingeroosterd. In de berekening van de capaciteit voor het VO zijn de tijdelijke uitwijklocaties in Sporthal de Watertoren (Egmond aan Zee) en in de Europese School, als gevolg van het wegvallen van De Beeck, niet meegenomen. De normatief berekende behoefte aan gymnastiekruimte overtreft de beschikbare capaciteit voor VO aanzienlijk, zowel op dit moment als in de toekomst.

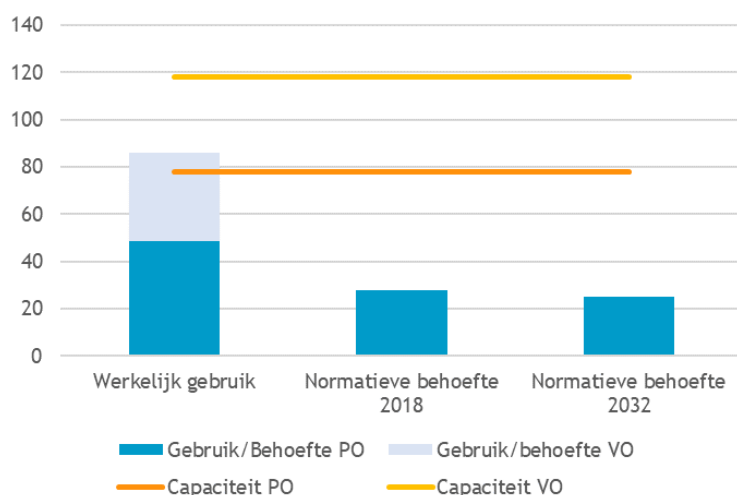
In de bovenstaande figuur zijn de gymnastiekvoorzieningen in de kern Bergen weergegeven in relatie tot de onderwijslocaties. Tevens is aangegeven welke school van welke gymnastiek-voorzieningen gebruik maakt. Uit alle voorgaande informatie is op te maken dat in de kern Bergen:

1. Een aantal scholen meer klokuren gym aanbiedt dan het normatief minimum, waardoor het werkelijk gebruik van gymnastiekvoorzieningen door scholen hoger is dan de normatief berekende klokuren;
2. Het wegvallen van sportaccommodatie De Beeck heeft geleid tot capaciteitstekort en verschuivingen van gebruik naar andere voorzieningen en zelfs naar andere kernen;
3. De Willem Alexanderschool voor een deel van haar gymlessen uitwijkt naar een gymvoorziening die verder ligt dan 1 km van de school;
4. Als gevolg van het wegvallen van De Beeck de Adriaan Roland Holtschool (VO) voor een deel van haar gymlessen uitwijkt naar gymvoorzieningen die verder liggen dan 2 km van de school;
5. Als gevolg daarvan (3 en 4) de gemeente leerlingenvervoer bekostigt.

De toekomstige situatie (2032) laat zien dat er ruimte ontstaat in de gymzalen van het PO (ongeveer 20 klokuur). Met het wegvallen van De Beeck is het ruimtetekort voor het VO 40 klokuur. De ruimte in de gymzalen voor het PO in combinatie met 1 nieuw zaaldeel zou in principe voldoende ruimte moeten bieden voor het VO. Echter, in de oplossingsrichtingen voor het VO (maximaal scenario), of op basis van andere (sport gerelateerde) overwegingen, kan er sprake zijn van sloop van de huidige gymzaal bij de PCC. Hierdoor zou er behoefte ontstaan aan een extra zaaldeel. Dit kan mogelijk worden gerealiseerd in het combinatie met de vervanging van sportaccommodatie De Beeck.

8.1.2 De Egmond

In de Egmond bevinden zich vier sportvoorzieningen. Sporthal de Watertoren en gymzaal de Watertoren in Egmond aan Zee, gymzaal Hanswijk en gymzaal de Schulp. De laatste twee sportvoorzieningen zijn onderdeel van een dorps huis. De totale capaciteit in deze kern is 118 klokuren, wanneer sporthal De Watertoren wordt meegerekend (t.b.v. VO). De PO capaciteit is gebaseerd op drie gymzalen 78 klokuren. Hoewel ook een sporthal, indien nodig, kan worden benut voor PO onderwijs is dit minder geschikt. Op dit moment wordt de sporthal voor onderwijs ingezet als uitwijkmogelijkheid voor de Adriaan Roland Holtschool (VO) uit de kern Bergen. De sporthal (De Watertoren) zal worden vervangen door een nieuwe energie neutrale sporthal.

Figuur 8.2: De Egmond - Behoefte bewegingsonderwijs PO en VO in verhouding tot de huidige capaciteit

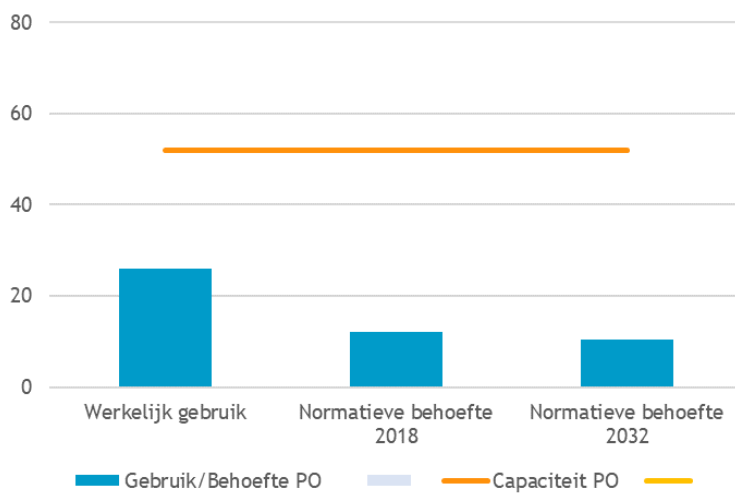
Van de 78 uur die beschikbaar is voor PO in de Egmond, wordt 49 uur gebruikt en is 28 uur normatief het minimum. Alle gymnastiekzalen in de Egmond hebben ruim voldoende capaciteit beschikbaar om nog extra gebruik voor onderwijs te faciliteren.

Elke kern in de Egmondse beschikt over een eigen gymnastiekzaal en in geen enkel geval is sprake van capaciteit te kort of overschrijding van de afstandsnorm school-gymzaal. Het advies is derhalve om de huidige gymvoorzieningen in stand te houden.

8.1.3 Schoorl/Groet

In Schoorl en Groet bevinden zich twee sportvoorzieningen. Een gymzaal aan de Gruttoweg in Groet en een gymzaal aan de Bovenweg in Schoorl. De totale capaciteit in deze twee dorpen komt daarmee op 52 klokuren bewegingsonderwijs voor het primair onderwijs. Daarvan worden op dit moment 25 klokuren gebruikt door de twee PO scholen. Dit geeft echter, net als in de kern de Egmondse, geen aanleiding tot het ontwikkelen van een alternatief scenario.

Figuur 8.3: Schoorl/Groet - Behoeftes bewegingsonderwijs PO en VO in verhouding tot de huidige capaciteit

8.2 Kwalitatieve beoordeling gymzalen

De sportvoorzieningen voor het primair onderwijs in Bergen worden goed beoordeeld. Zowel op technische kwaliteit alsmede op binnenklimaat, 'scoren' het Zakedijkje en gymzaal Hoogervorst uitstekend tot goed. De sportvoorzieningen bij het Petrus Canisius college 'scoort' daarentegen matig. De technische staat is redelijk, maar er zijn plaatselijk verouderingen zichtbaar. Het binnenklimaat zorgt met regelmaat voor klachten bij docenten en leerlingen. Dit zal op termijn een investering in het gebouw vergen.

In de Egmondse wordt de sportvoorziening in dorps huis Hanswijk goed beoordeeld vanuit het perspectief van de gebruiker, met de notitie dat de houten sportvloer in 2018 zal worden vervangen door een kunststof sportvloer. De sportvoorziening in dorps huis de Schulp wordt matig tot slecht beoordeeld. De technische kwaliteit is matig en het binnenklimaat slecht. In het opgestelde MOP komt dan ook naar voren dat in de komende jaren een aanzienlijke investering nodig is ten behoeve van de verwarming/ventilatie en de dakbedekking. Gymzaal en sporthal de Watertoren in Egmond aan Zee wordt vervangen door nieuwbouw. De huidige technische kwaliteit is slecht, evenals het binnenklimaat.

In Schoorl en Groet, worden beide sportvoorzieningen goed beoordeeld op binnenklimaat en redelijk op technische kwaliteit. Dit is ook terug te zien in de exploitatielasten waarbij beide gymzalen rond de €50,- per m² aan onderhoudslasten hebben en zo'n €16,- per m² energielasten.

8.3 Aanbevelingen bewegingsonderwijs

In de Egmondse en Schoorl/Groet is ruim voldoende capaciteit aanwezig voor het faciliteren van gymnastiek onderwijs. Alleen de sportzaal in dorps huis de Schulp in Egmond-Binnen (gymzaal voor

basisschool De Windhoek) vraagt de nodige investeringen om de kwaliteit te verbeteren, dit is opgenomen in het MJOP.

In de kern Bergen vormt het aanbod gymnastiekvoorzieningen op dit moment een knelpunt, mede als gevolg van het wegvallen van sportaccommodatie De Beeck. Wij hebben de volgende observaties ten aanzien van het aanbod gymnastiekvoorzieningen in deze kern:

- Een aantal scholen biedt aanzienlijk meer klokuren gymnastiek aan de leerlingen dan het normaantal. Het gevolg daarvan is dat nu onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor de PO scholen binnen de 1 km afstand grens, waardoor leerling vervoer nodig is;
- Ook voor het VO is onvoldoende capaciteit binnen de kern (en de 2 km afstand grens) beschikbaar, waardoor één VO school (ARH) de gymnastieklessen over 3 locaties verspreid heeft;
- De gymzaal bij de schoollocatie van PCC is technisch van matige kwaliteit.

Beleid

Het beleid van de gemeente voor het toekennen of toestaan van extra klokuren gymnastiekonderwijs aan scholen en de financiële afwikkeling daarvan is ons niet bekend. Aan te bevelen is om daar beleid op te ontwikkelen en daarbij de volgende uitgangspunten te hanteren:

- Voorrang te geven aan de normatieve klokuren die scholen minimaal dienen aan te bieden bij het toewijzen van capaciteit binnen de 1 km grens (en dus voorkomen dat leerlingenvervoer noodzakelijk is);
- Restcapaciteit toe te wijzen naar rato van de normatieve uren indien de vraag groter is dan de beschikbare capaciteit;
- Het al of niet doorbelasten van een huursom voor de extra klokuren is een keuze die in samenhang met de mate waarin de gemeente extra bewegingsonderwijs wil stimuleren dient af te wegen.

Capaciteit

Conclusie is dat er binnen de kern Bergen voldoende capaciteit voor bewegingsonderwijs voor PO aanwezig is in de twee gymnastiekzalen.

Voor het VO is behoefte aan in totaal 5 zaaldelen. Twee daarvan zijn beschikbaar bij BSG en één bij PCC. De vervangende sportaccommodatie voor De Beeck dient minimaal 1 tot 2 zaaldelen voor onderwijsgebruik te bieden (zie eerdere toelichting in paragraaf 8.1.1). Deze sportvoorziening zal gebruikt worden door leerlingen van de ARH (VO) en kan - indien nodig - als overlooplocatie benut worden voor extra klokuren voor het PO.

Omdat de gymnastiekzaal bij het PCC van matige kwaliteit is, kan ook een alternatief worden overwogen. Indien de vervangende sportaccommodatie voor De Beeck kan worden uitgevoerd met 2 tot 3 gelijktijdig te gebruiken zaaldelen, zou de gymzaal bij het PCC kunnen worden opgeheven. Dit zou ruimte kunnen bieden op het kavel van PCC om het maximale scenario te kunnen realiseren: renovatie in combinatie uitbreiding van de locatie PCC zodat locatie Adelbertus van ARH kan worden afgestoten. De vervanging van sportaccommodatie De Beeck is voorzien op haar huidige locatie. Vanuit het gebruik door onderwijs is deze locatie wellicht niet de meest praktische keuze, echter, deze locatie valt wel binnen de 2 km grens. Daarnaast is, gezien de (beperkte) beschikbaarheid van alternatieve locaties én de (her)ontwikkelingsmogelijkheden van de oude locatie De Beeck, herontwikkeling op de huidige plek het meest logisch.

9 Conclusies en aanbevelingen

9.1 Conclusies

Het voorliggende Integrale huisvestingsplan (IHP) is in constructief overleg met de gemeente en onderstaande schoolbesturen opgesteld:

- Stichting ISOB
- Stichting Vrijescholen Ithaka
- SAKS
- Stichting Blossie
- Stichting Tabijn
- Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord
- Petrus Canisius College
- Stichting Heliomare Onderwijs
- Stichting voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs Noord-Holland

Helder perspectief

De gezamenlijke visie en het minimaal en maximaal scenario geven een helder perspectief voor de onderwijshuisvesting van Bergen richting de toekomst.

Resultaat na realisatie scenario's IHP

Door de realisatie van de scenario's (zowel minimaal als maximaal) uit dit IHP worden toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen in de hele gemeente Bergen gerealiseerd. Om een indruk te geven van het effect van de scenario's op de verschillende onderdelen (kwaliteit, financiën en vraag & aanbod), is hieronder een overzicht opgenomen met de beoordeling (weergegeven in stoplichten, zoals ook gehanteerd in de factsheets) na realisatie van de plannen in dit IHP. Tenslotte hebben we een link gelegd met het effect van de scenario's op de aanwezige kind-/sportvoorzieningen in of in de buurt van de schoollocaties.

Schoolgebouw	Kwaliteit	Financiën	Vraag & Aanbod	Kind- en sportvoorzieningen
Bergen Oost				
Adriaan Roland Holstschool				Overige kindvoorzieningen in school aanwezig en langdurig mogelijk
OBS Lucebert				Overige kindvoorzieningen in gebouw aanwezig en langdurig mogelijk
Matthieu Wiegman				Idem

Bergen West				
Willem Alexanderschool				Overige kindvoorzieningen in school aanwezig en langdurig mogelijk
Bosschool				Overige kindvoorzieningen in school aanwezig (dubbel gebruik), ook mogelijk in nieuwe situatie
OBS van Reenenschool				Idem

Egmond aan den Hoef				
OBS de Boswaid				N.v.t.
RKBS St. Jozefschool				Overige kindvoorzieningen in gebouw aanwezig. Integrale afweging t.a.v. toekomst voorzieningen gewenst

Egmond aan Zee				
De Branding*				Overige kindvoorzieningen in gebouw aanwezig. Integrale afweging t.a.v. toekomst voorzieningen gewenst
OBS de Driemaster*				Idem

* Minimaal scenario is instandhouding

Egmond-Binnen				
De Windhoek				Overige kindvoorzieningen gesitueerd in aangrenzend gebouw. Gymzaal in nabijgelegen gebouw (renovatie gewenst)

Groet				
KBS Het Klimduin - Hoofdlocatie				Overige kindvoorzieningen in gebouw(en) aanwezig. Integrale afweging t.a.v. toekomst gewenst
KBS Het Klimduin - Dislocatie			N.v.t.	Idem

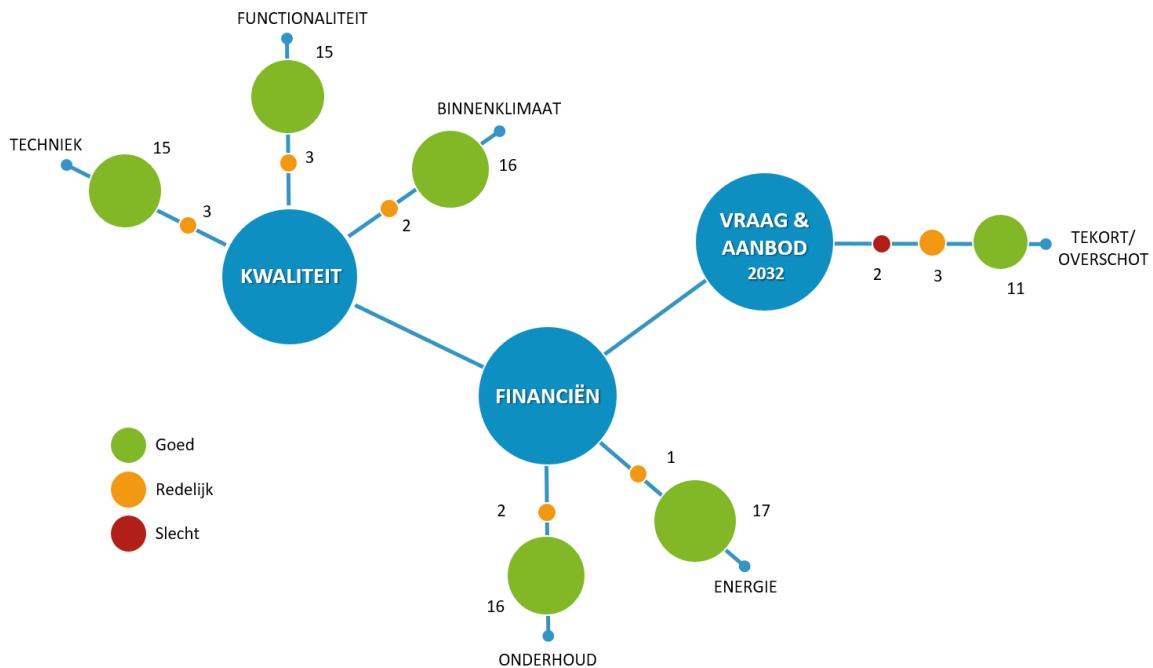
Schoorl				
OBS Teun de Jager				Overige kindvoorzieningen in school aanwezig en langdurig mogelijk

VO				
Berger Scholengemeenschap				Sportvoorzieningen in school gesitueerd
Petrus Canisius College				Sportvoorziening op schoolplein gesitueerd. Afhankelijk van scenario langdurig aanwezig (renovatie of vervanging gewenst)
Adriaan Roland Holtschool - Nevenvestiging				Behoeftte aan permanente sportvoorziening in Bergen
Adriaan Roland Holtschool - Dislocatie			N.v.t.	Idem

SO				
De Ruimte	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Het totaalbeeld van alle schoolgebouwen, na realisatie van de scenario's in dit IHP ziet er als volgt uit:

Investering

De minimale variant in het PO betreft het in standhouden van de huidige situatie. Wanneer in de toekomst toch de behoefte ontstaat voor een alternatief huisvestingsscenario dan zal de gemeente op één plek huisvesting verzorgen. In dit IHP worden twee varianten op het maximale scenario voorgesteld. Variant A vraagt een investering in het PO van totaal € 5.670.000. Variant B vraagt een investering van € 8.740.000. In beide varianten is een extra investering van € 656.000 nodig om tot kwaliteitsniveau BENG te komen.

De minimale variant voor het VO vraagt een investering van totaal € 12.980.000. Een extra investering van € 1.408.000 is nodig om te komen tot kwaliteitsniveau BENG. De maximale variant vraagt een investering in het VO van totaal € 13.670.000. In deze variant is een extra investering van € 1.444.000 nodig om te komen tot kwaliteitsniveau BENG.

9.2 Aanbevelingen

- Stel om het jaar een leerling prognose op en monitor vraag en aanbod (ruimtebehoefte en capaciteit), waarbij specifiek aandacht is voor nieuwbouwwontwikkelingen in de gemeente.
- Voer variantenstudies uit voor de scholen waar twee oplossingsrichtingen (renovatie en nieuwbouw) mogelijk zijn om te komen tot één oplossingsrichting.
- Stel een uitvoeringsprogramma op, waarin staat omschreven welke stappen dienen te worden gezet, wie welke rol daarbij heeft en welke planning wordt aangehouden. Het uitvoeringsprogramma en de voortgang van de realisatie van het huisvestingsplan dienen jaarlijks terugkerend tussen gemeente en schoolbesturen te worden besproken.
- Stel een plan van aanpak op voor het hergebruiken of herontwikkelen van de vrijvallende locaties.
- De realisatie van het huisvestingsplan heeft impact voor een groot aantal leerlingen en ouders. Communiceer gezamenlijk (gemeente en schoolbesturen) over de plannen en planning.
- Werk gezamenlijk aan de nadere uitwerking van de duurzaamheidsambities voor de scholen in het IHP. De schoolbesturen doen een voorstel aan de gemeente ten aanzien van duurzaamheidsmaatregelen voor de schoolgebouwen die in stand gehouden worden. Inclusief een functionele en financiële vertaling.
- De gemeente voert nader onderzoek uit naar kwaliteit en oplossingsrichtingen ten aanzien van de gymnastiekzalen.
- Werk de visie en het toekomstperspectief van de overige kindvoorzieningen nader uit in de concrete plannen.

